

1.
2.
3.
4.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.

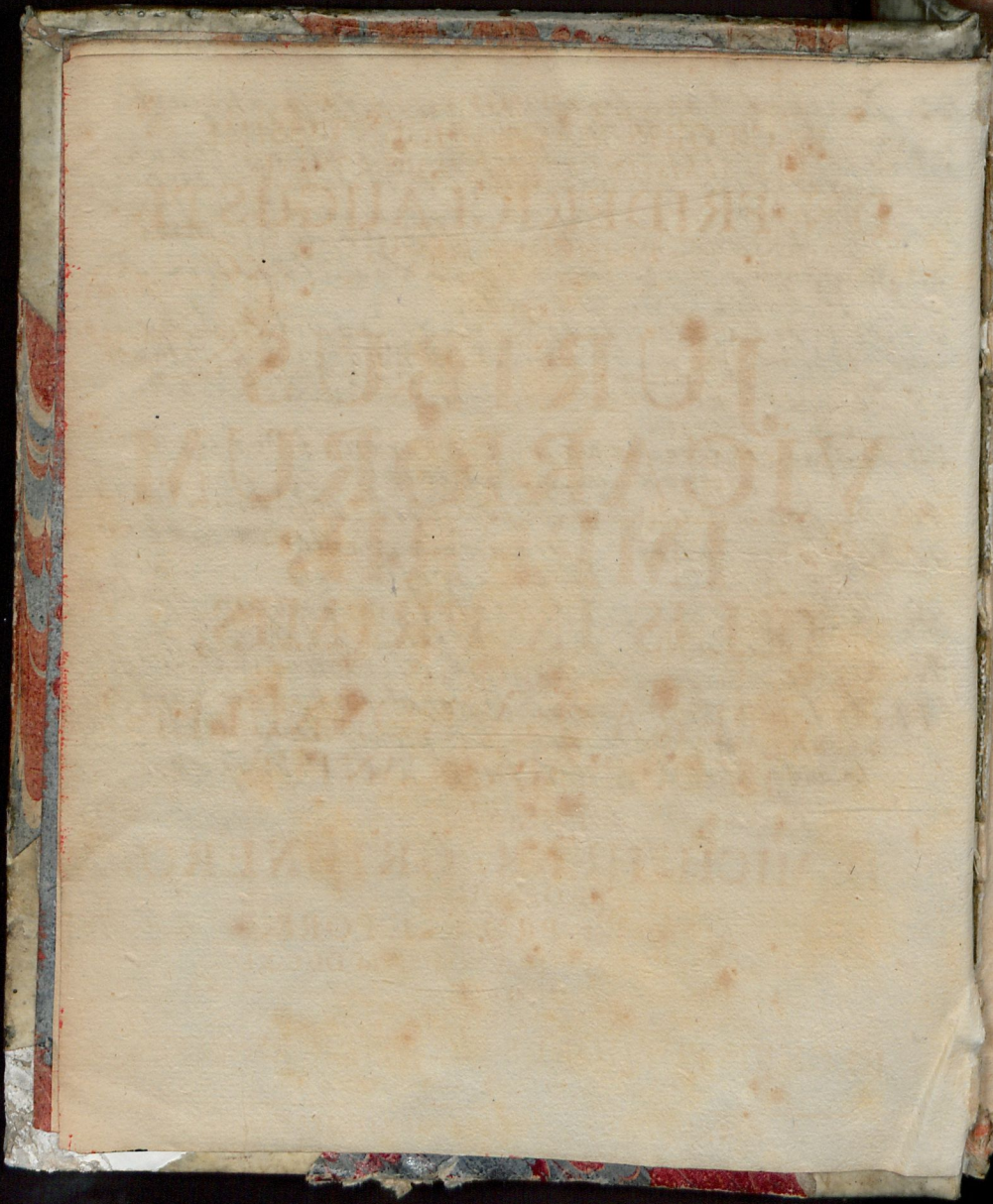

- 1.) De juribus Vicariorum Imperii illis imprimis
quae perperam a nonnullis in dubium vocant.
Haeſ. Dr. A. H. Gritner. R. J. C. Klette.
- 2.) De Emancipatione Saxonica R. J. C. Klette. C. S. J. G. H.
- 3.) De jure dormiente. J. B. Frick. R. J. C. Klette.
- 4.) De facto illicito praemium merente ad l. 1. ff. de
Iuris, quae et indign. auſ. C. Wildnozel.
- 5.) De Intereſſo. R. C. H. Horn. R. J. C. Klette.
- 6.) De Triceſimo. R. C. H. Horn. R. J. C. Klette.
- 7.) De Defectoribus civitatum eorum poena. Haeſ.
C. H. Horn. R. C. Temmick.
- 8.) De Arbitris conſervi. R. J. C. Klette.
- 9.) De Medis. R. Adr. Boyer. R. J. C. Klette.
- 10.) De Aſſoniſ. R. Adon. R. J. C. Klette.
- 11.) De Libertantia minorum jurata. R. Adon.
R. J. C. Klette.
- 12.) De Protectoribus officium. R. Adon.
R. J. C. Klette.
- 13.) De Synchroniſmo. R. Adon. R. J. C. Klette.
- 14.) De Quodammodo et Quotidiano. R. Adon.
R. J. C. Klette.
- 15.) De Sufficit. R. Adon. de eo quod ſuſtinendo negotio
ſciant ubi ſunt, ſatis eſt. R. Adon. R. J. C. Klette.
- 16.) De enſibus pro mobilibus 400. R. Adon. R. J. C. Klette.
- 17.) De Probatione obſcuritate vitioſa. R. Adon.
R. J. C. Klette.
- 18.) De ſuſtentione et confirmatione ſcripturae ſacrae apud
Pontificios et ſpecialim in proſaxonia. R. Adon.
R. J. C. Klette.

17. De Curatore Foudi. *von Gubrig. Praef.*
P. C. Schroeter. R. J. A. Schwalbe.
18. De Imputatione damni per ignorantiam
invaliti. R. G. Erhard. R. J. A. Schwalbe.
19. De Foudo solari *von Comm. Esr. et. Frisch.*
20. De Conventiombus imperfectis. P. J. C.
Schroeter. R. J. C. Lepprandus.
21. De Patrociniis homicidarum *von der Graften*
und Esr. von Todt. Esr. v. C. F. Schroeter.
22. De Portione acrii confessi. *von Gubrig*
Esrlus. R. J. B. Friesen. R. J. D. Schoid.
23. De causa fatua. *J. D. Friesen.*
24. De Potentata. R. N. C. Lyncker. R. J. A. Hartmann.
25. De sententia provisionali. R. J. G. Strua. R. J. A. Hätte.
26. De utilitate ex humanioribus litoris in jurispru-
dentiae studio capiendae. R. A. Hamberger.
27. H. Kluverus ad axiomas *Horum: Cui libet ex*
suo ad coelum usq. aedificare licet.
28. De non usu odipulationem, *usq. pactorum in*
fons Germaniae. L. A. Hamberger.
29. De Majestatis natura, causis, partitionibus, acquirenci
modis etc. R. J. Muller. R. C. A. Grolaus.
30. De prioribus Majestatis insignioribus. *R. et P. eoder.*
R. J. C. Schacher. R. J. G. Steudner.
31. De vera jurisjurandi in litem indole et natura.
R. J. P. Sledoyt. R. B. A. Friesen.
32. De his, quae ex jure protestantium matrimoniali
ad reliquias Sacramenti perperam referuntur.
R. A. H. Gribner. R. J. A. Rippe.

135. De repetitione fermentorum confessi incipiente.
R. M. H. Pribner. R. P. H. Tolper.
136. De jure incerto ex dubia legum, quibus utimur,
autoritate erivando. R. M. H. Pribner. R. A. Radtichs.
137. De praesudicio principum Imperii ex abusu juris
Justiniani. R. M. H. Pribner. R. O. F. de Zanthier.
138. De verbis minitantibus non a ratione doctri. R.
P. Muller. R. J. J. Müller.
139. De libera facultate in eligendo vitae, generae
liberis permittonda. R. J. B. Wernher. R. L. Orthum.
140. De censuris honorum non sicut. R. P. Muller.
R. J. J. Müller.
141. De praestationsibus parochianorum et dotarium.
R. C. H. Horn. R. J. C. Nicolai.
142. De bonis parochialibus non sicut. R. P. Muller.
R. J. J. Müller.
143. De sanctificatione in francem creditorum facta.
R. P. Muller. R. J. J. Müller.
144. De benedictione sacerdotali non sicut. R. P. Muller.
R. J. J. Müller.
145. De jure seipsum singulari. R. N. Martini. R. H. Jönser.
146. De l. R. a sponsa. R. C. de donationibus ante nuptias,
vicum promissis vulgatum illud plenig declaratur: Con-
lo volgentatem delibari. a C. V. Traupen.

2. D. B. V.
DISPUTATIO INAUGURALIS
DE

DIE TRICESIMO,

Vulgo:

Vom Dreyßigsten.

QVAM

AUXILIANTE DIVINO NUMINE, EX DECRETO
ET AUTORITATE
MAGNIFICI ꝑTOR. ORDINIS,
PRÆSIDE

DN. CASP. HENR. HORNIO,
J.U.D. ET ANTECESSORE, CURIÆ PROVINC.
SCABINATUS, ET JURIDICÆ FACULTATIS
ASSESSORE GRAVISSIMO,

PATRONO SUO, AC PRÆCEPTORE HONORATISSIMO,

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure honores ac privilegia rite
consequendi,

IN ILLUSTRÆ ACADEM. VITTEB.

DIE XVI. APRIL. M DC XCV.

publice ventilandam exhibuit

JUSTUS PETRUS BÖTTICHER, Francoh. Schwarzb.

In Auditorio Majori

H. L. Q. C.

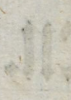
Revisa, & recusa A. M DCC VI.

VITEMBERGÆ, Prelo GERDESIANO.

DISPUTATIO INAUGURALIS

DIE TRIEBSIMO

Vulgo:

Dom.

AUXILIANTE DIVINO NUMINE EX DECRETO
ET AUTORITATE
MAGNIFICI PRAEPOSITI ORDINIS
PRAESIDENTIS

DN. CASP. HENR. HORNII,
IUD. ET ANGESSOR. CURIAE PRAESIDENTIS
SCABINATUS, ET IURIDICAE FACULTATIS
ASSESSORIS ORATIONIS

PATRONS SUO, AC PRAEPOSITO HONORABILISSIMO,
PRO LICENTIA

Summo in utroque iure honores ac privilegia hinc
concedendi.

IN ILLUSTR. ACADEMIA NUPER
DIE XVII APRIL. MDCXXV.

publice vouchandam exhibuit

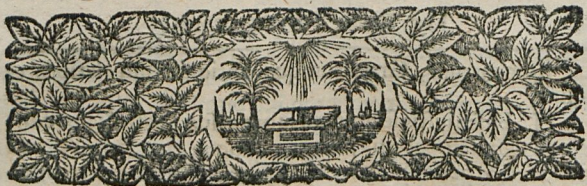
IUSTUS PETRUS BOTTICHERI, Francos. Schwarzp.
in Auctoritate hinc

H. L. G. C.

Revell. & rectis A. M. DCC. VII.

WITTEBERGAE, MEO GERDINGANO

I. N. J.
DE
DIE TRICESIMO.

§. I.

Morem ac ritum defunctorum corpori-^{ReligioSa-}
bus iusta perfolvendi juris quodam-^{pulturae.}
modo naturæ, & gentium institutum
esse antiquissimum, illumque omni-
bus gentibus, qui inter bene moratos
ac cultos locum aliquem sibi vendica-
runt, non tantum circa amicorum ac
propinquorum, sed etiam hostium
corpora semper curæ cordique fuisse, Historicorum monu-
menta ubivis nos plus quam satis edocent. Inprimis vero
Græcos ac Romanos maximopere hæc observasse, multum-
que studii ac operæ iis impendisse, varii illorum ritus, varia
instituta, variaque ac magna elogia ab ipsis huic supremo of-
ficio tributa, ac indita satis superque testantur, quæ hic enu-
merare nimis longum foret, in compendio vero ea exhi-
bet *Grot. de jur. bell. & pac. L. 2. c. 19.* De variis vero sepelien-
di ritibus ac modis agunt *Jobann. Kirchmann. de Funer. Roma-
nor. Jacob. Gutherius de jure Manium* integris Tractatibus, alii-
que

que Romanarum, Græcarumque antiquitatum scriptores passim.

Apud Romanos.

II. Hisce justis secundum morem suæ gentis & pro conditione defuncti peractis, magna quoque erga loca illa, ubi officium hoc perfolutum, corpusque rite illatum erat, remansit reverentia ac pietas, adeo, ut ea divinis rebus accensere, parique cum iis jure fere habere non dubitarent, v. *L. 1. de R. D. & L. 1. ff. de Interdict.* cum & ipsis firmissime persuasum esset, Deos Manes sedes suas ibi constitutas habere. Inde quo illud eo magis hominum animis instillarent, ac venerationem quandam erga illa in iis excitarent, atque ab omni insultatione libera ac tuta præstarent, tale nomen iis indiderunt, quod audientibus horrorem quasi incuteret, & ab omni impietate, si forte aliquam illic committere tentarent, eos averteret, religiosa scilicet ea appellando, quasi dicerent: religiosum licet proprie sacrum non sit, dum non ut aliares sacra per Pontifices solenni more Diis dabatur, dedicabatur, ac consecrabatur, esse tamen aliquid, quod propter sanctitatem suam, ab inhabitatione manium, secundum Gentilium opinionem, acceptam, ut paulo ante dictum, remotum ac sepositum a nobis esse debeat, a relinquendo quasi nomen trahens: & inde etiam nomen illud religionis; Deorum cultum alias *juxta Cic. 2. de Nat. Deor.* significans huc traductum, majorum sepulchra cum aris templisque Deorum conjuncta, unumque ac eundem fere honorem iis habendum esse constitutum est.

Pæna in violatores sepulchrorum.

III. Quem honorem & reverentiam cum apud nonnullos exiguum fereque nullum deprehenderent, non tantum apud illos, qui magicis artibus operam dabant, quibusque alias reliqua omnia ad religionem spectantia susque deque habere, & inde acciendis manibus sepulchra adire, ossa legere, mortuos polluere, contrectare, spoliare, offibusque in rem malam abuti, in more positum erat; sed apud alios etiam, qui ut injurias a defuncto adhuc vivo acceptas etiam post fata

fata ulciscerentur, aut commodum aliquod, ac lucrum ex ornamentorum ablatione sibi procurarent, monumenta sæpissime deformabant ac destruebant: hinc quo horum pecculantia, ac libidini obicem ponerent, pristinamque ac debitam dignitatem religiosis hisce locis vindicarent, atque omni injuria facta testata conservarent, gravibus pœnis in ejusmodi sepulchrorum violatores animadverterunt, quas, ne hic in iis recensendis prolixiores simus, ex *Tit. ff. & C. de Sepulchr. viol. & autoribus, supra §. 1. citatis*, plenius cognoscere licet.

IV. Ad Christianos primævos quod atinet, nec eos *Christiana* hac in parte officio suo defuisse, sed corpora pie defunctorum amplissimis funeribus elata terræ mandasse, magnamque postea reverentiam iis locis exhibuisse, ex scriptis SS. *circa se Ecclesiæ patrum cognoscimus. De more enim spargendi pulcuram.* De more enim spargendi flores super tumulos mortuorum *apud D. Hieronymum, & Prudentium*, & de religione sanctorum imprimis martyrum cœnotaphiis exhibita *apud eundem, & Theodoretum* varia extant testimonia, quæ hic adducere superfedemus. Quos quidem non ea, quæ Gentiles, permovit causâ, sed alia longe justior: quod scilicet sint dormitoria, in quibus corpora defunctorum tanquam membra Christi, & habitacula Spiritus Sancti, pretioso istius sanguine redempta, in spem futuræ resurrectionis usque ad diem illum pantocriticum placide quiescunt, ex quibus postmodum, tanquam semen ex agro, iterum prodire & exurgere debent; *1. Cor. XV. 42.* unde etiam Gentes *Ucter* non inconcinne dicuntur. Notissimæ sunt hæc de re Christianorum Imperatorum constitutiones, quibus reverentiam, & religionem sepulchrorum tuentur, quas egregius commentariis illustravit *Jacobus Godofredus in Codice Theodosiano.*

V. Hos imitatus Justinianus, quo & de sua pietate er- *Justiniani* ga defunctos posteris constaret, eosque ad similem excita- *bac de re* ret, cum videret pœnam L. librarum auri, aut si delinquens *Consti-* sol- *tioner.*

solvendo non esset, corporalem, ab Antecessore suo, & patre adoptivo Justino in *L. f. C. de Sepulch. viol.* creditoribus inhumanis, avaris & impiis, qui ne moribundis quidem debitoribus quandoque parcebant, nec a defunctis vim cohibebant, sed ædes eorum ingrediebantur, & signacula bonis sine judicis autoritate imponebant, imo defunctos sepeliri prohibebant, usque dum suum fuerint consecuti, aut heredes pignora, aut fidejussores dederint, ceu sepulchrorum violatoribus, quos æque ac sacrilegos, imo magis interdum, anteriores Principes detestabantur, uti videre est ex *L. 5. C. d. t. statutam*, tanquam levem ab iis insuper haberi, per *Nov. 60. c. 1. & ex ea defunctam avibent. Item. C. de sepulch. viol. illam Imperatoris Marci nomothetiam in L. pen. ff. ad L. Jul. de vi privat. junct. L. ult. eod. tit. & L. 12. §. ult. cum L. seq. extat ff. quod met. caus.* huc traxit, eosque amissione juris crediti, & tertia bonorum parte multavit, infamiaque notavit, sed & auxit, heredibus tali injuria affectis alterum tantundem præstari debere sanciendo. In quo non substitit, sed ulterius per *Nov. 115. c. 5. & avrb. Sed neque. C. de Sepulch. viol.* certum tempus, novem scilicet dierum, præfinivit, ac statuit, intra quod nullum ex defuncti relictis inquietare, aut actione pulsare liceat, & quicquid contra factum fuerit, aut ipso jure sit nullum, vid. *Rittershus. ad Nov. P. 13. c. 6. num. 6. Dn. Brunnem. in Commentar. Cod. ad tit. de sepulch. viol.* idque ideo, partim quo heredes eorumque familia, quæ ex tempore mortis secundum *Cajum in L. 28. §. fin. ff. de stipular. servor.* funesta facta intelligitur, eo melius funus defuncti debitis lacrymis prosequi, & ea, quæ ad justa ac *μνημόσυνα* defuncto rite persolvenda facere videntur, comparare ac in ordinem redigere queant; partim quia funeris causa est publica, *L. 43. ff. de relig. & sumi. fun.* & ideo, qui funus ducunt, vel justa mortuo faciunt, in jus non vocandi, aut alio modo laessendi. *L. 2. & 3. ff. de in jus voc.*

Novem
dies quie-
tis.

VI. Licet vero secundum Rittersbus. ad Novell. P. 9. cap. Saxonum
 ii. num. 13. & Perez. ad Cod. de Sepulchr. viol. num. 8. tempus hoc mores de
 justorum faciendorum, puta novem dierum, & inde dependen- 30. diebus.
 tis quietis, hodie non amplius observetur: moribus tamen
 Germanicis aliud, & longius quidem jam diu introductum
 esse, experientia ususque fori abunde satis docent. Sane apud
 Saxones jam seculo XI. menstruam ab obitu suorum quietem
 usu receptam fuisse, *Ditbmarus, Episcopus Martisburgen-
 sis*, qui seculo hoc vixit, & aliquot Imperatorum Saxonico-
 rum res gestas historia sua complexus est, testatur, quando
L. 5. Chronici de cæde Eccardi I. Marchionis Misinæ *Ditbmarus*
 agens, hunc in modum scribit: *Hermannus accepta nece pa-
 rentis improvisa, cum matre celeriter occurrit, patrisque corpus
 ingenti lactu suscipiens, in urbe, quæ Jena dicitur, sepeliri fecit.
 Peracto autem tricesimo die* *domina Sponchilda ad Misin proficiscitur
 cum filio.* Cujus spatii etiam *autor Speculi Saxenici L. 1. Loci Spe-
 culi Svecici* apparet, ubi sub titulo *von Erbtheil apud Meichs-* *Locus Spe-
 nerum pag. 57.* & apud *Goldastum in Reichs. Säkungen P. 1. culi Sve-
 fol. 86. sub tit. 263.* quietis illius tricesimalis satis larga fit men-
 tio. Porro jure Lubecensi illam esse receptam, *articulus 27. Jus Lube-
 T. 2. P. 2.* satis docet, quem locum celeberrimi *Mevii Commenta-
 rius optime declarat.*

VII. Spacium triginta dierum in jure civili etiam fa- De hoc
 mosissimum esse, ejusque conditores hoc temporis inter-
 vallo quamplurimas res inclusisse, omnibus notum est, qui etiam Jus
 juris istius non plane sunt ignari. Neminem etiam latere Civ.
 potest, patrii juris autoribus tempus illud non displicuisse, *Patrium*
 atque adeo tum in veteribus Germaniæ Legibus, tum in re-
 centioribus Imperatorum constitutionibus haud paucis ne-
 gociis esse statutum. Ego prætermisissis aliis omnibus, quæ
 jam alii, ut *Enstatius Libro de temporalibus intervallis apud Cu-
 jacium Oper. Tom. 1. pag. 550.* *Oldendorpius de Usucapionibus ac qui casus*
præ-jur. civ.

collegerunt. præscriptionibus, ac Dominus D. Simon, Antecessor Hallensis celeberrimus, in Dissertatione de temporibus præscriptionum. (Ill. Dn. Stryk. de act. investig. Sect. IV. m. 4.) attigerunt ac collegerunt, in præsentis Dissertatione inaugurali sollicitus ero tantum, ut ostendam, quid Jure Saxonico potissimum post obitum alicujus intra hoc tempus fieri possit, & quid non possit qualem item effectum post effluxum illud relinquat, ita tamen, ut in reliquis Germaniæ juribus hac de re occurrentia & huc facientia non plane negligam, sed paucis quoque attingam. Deus T. O. M. cœptis meis clementissime annuat, ut omnia recte ac feliciter procedant. Benevolum vero Lectorem obnixè rogo, ut hos meos conatus pro sua humanitate benigne interpretetur.

*Preliminariaque-
dam de
diei vocabulo.* VIII. Antequam vero ad institutum propius accedam, pauca quædam de spatio illo temporis, quod *Diem* vocamus, existimo esse dicenda. Unde hæc vox derivetur, scrupulose non indagabo. Sive enim a Deo, quo motore dies existit, ut Varro vult *L. 4. de Lingv. Lat.* sive a Jove, qui *Δις* græcè vocatur, & a Romanis Diespiter, vel a dio, ut alii scribunt, parum id pertinebit ad præsens negotium. Quemadmodum etiam parum intererit, si maxime nesciamus, unde Germanica vox *Tag* ortum capiat, quam primitivum esse, forte non male quis dixerit. Spatii vero illius, quod voce diei, vel *Tagen* venit, apud varias gentes non unam fuisse rationem, lectio Autorum nos docet, *vid. Macrobi. Saturn. 3. Gell. 3. 2.* Sed cum nimis operosum foret, omnium populorum recensere instituta, satis officio meo fecisse arbitror, si ex Romanorum placitis pauca quædam saltem delibavero. Nota est horum distinctio diei in *naturalem & civilem*: Hic spatium temporis est, quo æquator totus circa terram circumvolvitur, & sol motu primi mobilis ad eundem meridianum redit, atque sic noctem complectitur; ille temporis spatium dicitur, quo sol commoratur supra nostro horizonte. Usus *civilis illius diei* conditæ urbi fere est cœvus,

vus, atque in urbem ex castris delatus. Inchoabatur a me-
 dia nocte, tanquam a prima militari vigilia, quam gallicini-
 um, post diluculum five aurora, deinde mane, meridies, *distin-*
 occasus, vesper, concubium sequebantur: ipse quoque po-
 stea, quum post 300. fere annos ab U. C. horologiorum usus
 secundum Plinium L. 7. c. 60. coepit, in 24. horas divisus est.
 L. 8. ff. de Fer. Similem divisionem, sed pauciorum horu-
 rum, naturalis dies expertus est, qui horologiis receptis duo-
 decim horis coepit circumscribi. Quæ tamen horæ per to-
 tum anni decursum non æquales erant, sed modo breviores,
 modo longiores, pro diversa nempe commoratione solis
 supra horizontem. *Gæddæus, & Cujac. ad L. 2. ff. de V. S. §. 1.*
Conf. Willhelm. Langus de ann. Christi L. 1. c. 3. Ab hac diei
 distinctione illiusque vario usu apud Romanos, promanasse
 volunt etiam diversam ad civium Romanorum negocia com-
 putandi rationem. *Civilis diei* usum in illis fuisse dicunt,
 quæ ex LL. XII. Tabb. (nam cum illæ conderentur, nullius
 alius, quam civilis in Rep. usus erat) aliisque postea latis LL.
 dependebant; naturalis vero diei computatio, quæ juris na-
 turalis factique erant, atque a Prætoribus introducebantur,
 applicabatur, quam sententiam *Gædd. aliique DD. ad d. L. 2.*
 late explicare solent. Neque etiam distinctio ista effectu de-
 stituebatur, quandoquidem, quicquid aliqua parte diei ci-
 vilis, qui a lege antiquitus nec distinguebatur, sed habeba-
 tur individuus, factum esset, illud dicebatur qualibet ejus
 diei parte factum d. L. 8. de Fer. atque adeo dies coepus pro
 completo habebatur. Quæ omnia in usu naturalis diei se-
 cus se habebant, ubi tempus a momento in momentum nu-
 merabatur, atque totus non habebatur dies, nisi penitus ex-
 actus, L. 3. §. Minorum 3. ff. de Minoribus. *conf. Panciroll. L. 1. ver.*
memorab. de horis & clepsidris. Cujac. L. 15. Observ. 32. Hæc
 ita a DD. passim tradita reperiuntur. Quod si tamen ad ex-
 emplorum enarrationem res devenit, vacillare illos video,
 variaque dubia istam premere sententiam. Infeliciores ad-
 huc

huc his illi sunt, qui diei computandi rationem favore & odio negotiorum metiuntur, ut *Gloss. L. 3. §. 3. ff. de Minor. id. Gadd. d. l. Qua de causa parum abest*, quin cum *Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Dispt. 22. ch. 4. lit. b.* credam, diversitatem illam, quando dies coeptus pro completo interdum habetur, interdum de momento in momentum currit, a mera dispositione legis dependere, cum vix ulla solida semper ratio differentiae dari possit. Illud vero non praeterendum, quosdam Interpretes & hodiernos quoque Mathematicos illum, quem civilem diximus, naturalem dicere, eum vero, quem nos naturalem vocavimus, appellare artificialem. *Gloss. in L. 8. ff. de Fer. Ricciol. in Almagest. L. 1. c. 24. Quomodo jus Canonicum dies computet, vid. in Cap. 2. X. de Fer. & Loc. commun. qui Extravag. subjiciuntur.*

Alia diei IX. Est & alia juris civ. divisio, qua dies in continuos & *diviso in utiles* discernuntur *L. 1. ff. de divers. & temp. praeser. L. 4. §. 5. continous de stat. lib. Continui*, vel uti *Modestinus* loquitur in *L. 10. §. 3. ff. de & utiles. Excus. tur.* copulati, continue sine interruptione currunt, nulla habita ratione, an sint feriati, vel non, an praesens quis, an absens, an haberi possit copia judicis, vel non, sitne facultas agendi, vel defendendi, nec ne. Vocari solent a Graecis *ἡμέραι συνεχόμεναι & συνεχόμεναι*. *Utiles* sunt, in quorum cursu haec omnia attenduntur, ita ut non currant dies feriati, & tempus absentiae, ignorantiae, justive impedimenti in iudice, actore, reo, subducatur. *Ant. Bardus de Temp. util. & contin. c. 2. n. 61. Gentil. de divers. tempor. appell. c. 14.* Haec dierum species interdum commiscuntur, ut nempe tempus vel absolute utile vel continuum sit, tum quoad initium, tum quoad cursum, §. 6. *L. de Bon. poss. L. 31. §. 1. de Usucap. L. ult. C. de long. temp. praeser.* interdum vero secundum quid, ut scilicet initium sit utile, cursus vero continuus, *L. 3. C. quom. & quand. jud. sent. prof. L. 6. ff. de Calumn.* Illius vero temporis, quod ab initio continuum, postea vero utile, exemplum haecenus nondum, quantum scio, repertum fuit. Quibus in negotiis haec

hæc vel illa computandi ratio habeat locum, nimis prolixum foret dicere, & cum a mera voluntate Legislatoris maximam partem dependeat, generalibus regulis vix comprehendi poterit. Adducenda tamen hæc fuere, ut ad ea, quæ dicenda, nos præparemus.

X. Antiquissimos Germanos non dierum, nam tem- *Compu-*
pus, uti Judæi, post occasum solis auspicabantur, numerum, *randi ra-*
sed noctium computasse, sicque *constituisse*, sic *condi- tio Ger-*
xisse, ut nox, (quæ & reapse prior fuit die, *Gen. 1. s.*) *du-*
manorum
diem videatur, Tacitus de Mor. Germ. c. 2. autor *antiquo-*
rum.
est. Quæ causa hujus rei fuerit, non adeo liquet, *rum*.
quamvis *Cæsar L. 6. de Bell. Gall. c. 18.* quandam, alii
aliam adducant. De qua re agunt Commentatores, & in-
ter illos *Bernegg. & Freinshem. Qu. 53. Willich. ad Tacit.*
c. 16. Diu tamen est, quod mos iste exolevit apud *Computa-*
res nostros: quamvis vestigia quædam adhuc superesse *vio mo-*
deantur, quando scilicet feriarum quarundam nomina non *deru.*
die, sed a nocte desumuntur, e. c. die Weihnächte/ quasi sacra-
tæ noctes, quibus natalem Christi & XII. dies sequentes signi-
ficantur, item *Faschnacht*/ quasi nox jejunio vicina; quando
porro quibusdam in locis ejusmodi formulæ exaudiuntur,
über 14. Nächte soll man Schuld gelten / die man vor Gerichte
bekennet / oder gewinnet. *Besold. Thes. pract. voce Tag addit.*
Qualis habetur *L. 1. & Landr. a. 67. den soll man tagdingen*
drey mahl / ja über 14. Nächte. & S. Lehn R. a. 65. ibi: über 14.
Nächte. Conf. Bignon. ad Marculp. p. 337. Quorum etiam
spectat quod apud quosdam Germaniæ Populos horologia
a solis occasu ad proximum solis occasum diem ducunt,
& ab isto ad hunc 24 horas indicant, ultimâque 24 ictus
edunt. *Bernegg. d. l.* Cæterum rerum monumenta tum
usus quotidianus docet, distinctionem diei naturalis, & civi- *Dies natu-*
lis apud Germanos jam ante multa secula fuisse receptam & *ralis, & ci-*
adhuc hodie obtinere, quandoquidem frequentissime *vilis an-*
demus diem significare vel spatium illud, quo sol est supra *ad huc ho-*
hori- die in usu?

horizontem, exclusa nocte, *LehnD.* a. 65. *ibi*: wenn die Sonne nieder gehet/und der Tag sein Ende hat. *L. 1. LandR.* a. 57. *L. 2. 25. a. 39.* vel illud spatium, quod una æquatoris circa terram circumvolutione constituitur, & sic includit noctem *LandR.* *L. 1. a. 67. ibi*: tagedingen *L. 3. a. 22. LehnD.* a. 65. *ibi*: nechstfolgenden sechs Tagen. In eo quoque plerique Germaniæ populi Romanos imitantur, ut diem civilem a media nocte soleant inchoare, ita tamen, ut horologia plerumque meridie cursum numerandi sistant, & ultra XII. icus non progrediantur, sed post meridiem ab unitate iterum sonare incipiant. Quoad usum forensium vero & modum computandi cursum temporis juridicum, num scilicet de momento in momentum currat, num dies cœptus pro completo habeatur, nec ne, num cursus utilis sit, vel continuus, *LL.* Germaniæ nullas certas regulas suppeditant. Qua de causa, si non appareat, qualem temporis & dierum cursum constituere voluerint juris domesticæ conditores in hoc vel isto negotio, ex jure civ. quantum fieri potest, decisio petenda, atque illius placita applicanda ad casum emergentem. Circa quam rem adhuc obiter notandum, Saxones voces *Tag* / *Tage* longiori interdum spatio tribuere, ac alias dies naturalis, vel civilis exigit, quando e. g. dicunt *Jahr und Tag* / *L. 1. IX. art. 38. ibi Gl. col. 2. f. 107. VVeichb. a. 4. post pr. item*: *Er ist zu seinen Tagen kommen* / h. e. 21. annum implevit: it. über seine Tage kommen / i. e. 60 annos vixit. *L. 1. a. 42.* Porro observandum, eosdem gebundene Tage dicere dies feriatos, & ungebundene non feriatos, *L. 2. art. 10. it. Tagen / Tag haben illis idem esse, ac Frist geben/und nehmen: Tagedingen idem ac vorladen* / a. 67. *LandR. L. 1. Quod & Speculum Sævicum facit c. 106. Hæc de die.*

XI. De nomine *triginta* vel *trigesimi*, qui ultimus est *Ety-molo-* ex triginta, non adeo habeo, quod dicam. Notissimum est *vocis tri-* utrumque ἀπό τῆς τῆς, & tres derivari, sicut ἀπό τῆς *triginta.* dreyßigst. Illa tamen disputatio in mentem venit, utrum *spatium*

Usus forensis.

Saxonicus de die singulari.

tiam triginta dierum, & mensis unum sint atque idem? Scilicet *Qu.* an DD. nostri quam maxime inter se disceptant, quotnam die-^{mensis} bus mensis constet, quorum diversas opiniones late recen-^{idem ac} set post alios *Rauchbar. L. 2. qv. 24.* Puto vero controversiæ^{30. dies.} momentum non eo pertinere, quot dierum intervallo luna periodum absolvat, vel quando appareat, & sic quot dies ad mensem lunarem requirantur, qua ipsa in re inter se eruditus non convenit, dum alii dies 27. horas 8. mensi tribuunt, quem lunarem peragrationsis, sive periodicum vocant, alii 29. dies & 12. horas, quem lunarem conjunctionis, vel synodicum dicunt, alii 26. dies 6. horas, quem apparitionis, aut illuminationis appellent. Neque etiam id agitur, quot dies quilibet mensis anni in Calendario receptus habeat, quos hæc parte non æquales esse, quilibet novit. Sed illud in lite est, si a *Legè*, vel *homine mensis facta mentio*, quot dies in illum computandi? Missis aliorum opinionibus *Rauchbari* sententiæ subscribo, qui regulariter XXX. dies in singulos menses computandos esse tradit, nisi aliter diserte cautum, vel ex conjecturis secundum regulas bonæ interpretationis, loquentem, vel scribentem aliud voluisse, probari poterit. Quam opinionem ex *L. f. §. Cum igitur. 1. §. Sin autem. 2. C. de jur. delib. L. 101. ff. §. 20. L. 38. de Edil. edict. junct. L. 28. ff. cod. Ord. Cam. P. 3. T. 30. §. 4.* satis probari existimo. Quicquid vero hujus sit, omnis hæc disputatio non adeo multum proderit ad thema præfens, cum jus Saxonicum, uti & Sveyicum, nec non Lubecense non de mense, sed de tricesimo diserte loquantur, nec vulgus quoque dubitet, triginta dies hic requiri. Equidem non me fugit, populari loquendi modo passim fieri mentionem apud nos quatuor septimarum, deder 4. Wochen. Ex quo inferre quis possit, menssem 28. diebus constantem hic intelligi. Sed ratio ista loquendi tum ex textibus Juris Saxonici, tum ex moribus notissimis explicanda est, ita ut idem significet, ac spatium triginta dierum.

DD. Sax.
opinio.

XII. Sollicitus equidem fui, quidnam DD. Saxonici de hoc nostro spatio tricesimali sentiant, quave ratione velint, ut cursus horum dierum fiat. Sed frustranea fere fuit omnis inquisitio, dum vix in unum atque alterum incidere potui, qui attigerit ex parte hanc quaestionem. Neque etiam credidissim, tam alium hac de re, quæ ad quotidianas pertinet, apud plerosque DD. esse silentium, nisi post multam operam id ipse expertus essem. Compertum etiam mihi fuit, plurimos, imo tantum non omnes, frigide ac oscitanter hanc totam materiam tractare, plerosque nihil aliud de die tricesimo tradere, quam quod ex quibusdam, iisque paucis, bona fide descripserunt. Qua de causa B. L. veniam mihi non denegabit, si, dum meo ingenio indulgere oportet, fortasse quibusdam in rebus a vero aberravero.

Qu. an 30.
dies sint
civiles, an
naturales.

XIII. Ut in rem deveniamus, illa primo expedienda *Quaestio*: *Quales dies, an scilicet civiles, an naturales, hic intelligendi?* Equidem textus germanicus juris Saxonici & Svevici, ubi vocem *Tag* plane omittit, nec exprimit; mentionem tantum simpliciter faciens des *drenfigsten*. Video tamen latinum textum *a. 22. L. 1. juris Sax.* addere vocem *diei*. Usus sane constans nullum aliud, quam dierum intelligit spatium. Quod etiam *sec. XI.* factum esse, locus *Dithmari* indicat. *Conf. Coler. de Proc. Exec. P. 2. c. 3. §. 382.* Jus vero Lubecense diserte quoque loquitur von *drenfig Tagen* l. c. *Quales vero dies sint, an naturales, an civiles?* neminem explicantem reperi. Fateor, anceps ipse hæreo, quid ad hoc sit respondendum, parumque adest, quin solenni verbo: *Non liquet*, me tuear. Quia tamen aliquid dicendum, non diffiteor, me eo inclinare, ut credam, *Majores* nostros hac in re diem ita intellexisse, quatenus vox *Sámegov* alias significat, & noctem comprehendit, atque a nobis civilis supra dictus fuit. Nam etsi non nego, diem etiam sæpe in jure Sax. pro naturali, & quatenus nox excluditur, accipi, *L. 1. a. 57. L. 2. a. 28. 30. Lehnd. a. 65.* quod etiam jure Svevico passim fit: quoniam tamen

Majo-

Majores nostri omnimodam quietem ratione personarum & rerum defuncti constituere voluerunt, ea vero quies etiam spatio isto quod nox dicitur, turbari poterit, non male inde argumentum peti posse de qualitate diei arbitror, pari ratione, qua alias dicitur induciis ad X. dies pactis etiam noctes comprehendi *Wiss. ad L. 2. §. 1. d. V. S. n. 10. Grov. de I. B. & P. L. 2. c. 16. §. 5. ibi D. Zigl.*

XIV. Succedit altera *Questio quando incipiat cursus* *Qu. quando incipit?* *ille 30. dierum?* ubi quidem parata responsio est, fieri illud ab eo tempore, quando mortuus est is, cujus intuitu tricesimale illud spatium est celebrandum. Nam cum mortis causa concedatur, nullum est dubium, ea causa existente illud inchoari. Id quod & haud obscure intelligi potest *ex verbis a. 22. L. 1. §. 1. & Spec. Svec. Tit. von Erbtheil / ibi: bis an den Tag da ihr Herr starb / cui termino mox opponitur terminus tricesimi: Und man soll Sie halten bis an (zu) den dreßßigsten.* Ut taceam & jure communi jacentis hereditatis initium primum esse momentum, quo vita finita est. Nota est ludicra illa subtilitas, qua apud Taurum Philosophum quaerebatur, quando moriens moreretur? *Gell. VI. 13. quam excutere non est hujus loci.* Illud saltem monemus, totum illud quod mori dicitur apud veteres Jeros, vitæ adscribi *L. 8. §. 1. ff. de Man. restam. 145. ff. 6. V. O. §. 14. 1. de inutil. stipul. Cujac. L. 3. O. 34.* atque adeo mortuum neminem dici, nisi quando actus moriendi omnino absolutus, h. e. vinculum illud inter animam & corpus penitus dissolutum. Nullum vero dubium est, tempus hocce statim post mortem initium capere, quando tum heres praesens est, tum etiam vidua, si adfit, relicta a defuncto. Quando vero vel heres vel vidua absens, *questio Qu. an est: utrum etiam ignorantibus istis tempus illud incipiat curri ignorantibus, an vero demum a die scientia id fiat, atque sic ratione initii bus, an c pro utili habendum?* In ipso jure Sax. locum non reperi, ubi entibus quaesitum illud sit decisum: quia tamen tricesimale hocce *cursant.* spatium non tantum in honorem defuncti a Saxonibus receptum,

ceptum, verum etiam tum in favorem heredis, tum in favorem viduæ, quod ex sequentibus satis apparebit, est introductum; nullus dubito, quin computatio tricesimi inchoanda sit a tempore notitiæ, quam nactus est vel heres, vel vidua, & quidem quoad illum non tantum mortis, sed etiam in causa testati cognitæ delationis hereditatis, atque si diverso tempore vel hæc, vel ille scientiam istam sit adeptus, illius, qui, quæve ultimo loco adeptus est notitiam, rationem esse habendam. Imo & justum impedimentum attendendum esse, ex illis colligi potest, quæ supra dixi Th. 8. Qua in re ex parte consentientem habeo *Marth. Coler. Proc. Exec. P. 2. c. 3. num. 382.* arbitrorque pro illa opinione confirmanda non male argumentum tum ex vulgata DD. regula: quod tempora breviora non nisi scienti & agere valenti incipiant currere, *arg. L. 15. ff. quod vi aut clam. L. 2. ff. quis ord. in bon. poss. serv. tum ex L. 19. ibi: is, qui sciens. C. de iur. delib. peti posse: non obstare vero L. 8. ff. de his qui not. infam. cum de tempore tantum in eo loco agatur, quod defuncti honorem tangit, non commodum heredis. Atque hanc sententiam, quod tempus tricesimale ab initio utile sit, probat *Jure Lub. Mey. P. 2. t. 2. a. 27. n. 56.* Interim quoad cursum postea procul dubio continuum est, quandoquidem nullibi, interruptionem quandam hic introductam esse, satis constat, atque alias in dubio tempus a jure præstitutum, quoad cursum præsertim, continuum præsumitur. *Bard. d. l. c. 3. n. 9. Gail. 2. O. 105.**

Qv. an dies tricesimæ XV. Hæc de initio & medio; jam de fine, sive termino ad quem hujus spatii est dicendum. Ubi primo illud *queritur: an dies tricesimus ipse hoc spatium ingreditur, nec ne? si- sinitur: an inclusivè, an exclusivè intelligenda sint ea, que de tricesimo habentur?* Posterius textus latinus & germanicus *L. 1. a. 22. a. Rat. d. ult. 33.* ferre videtur, ubi vocabula *usque ad tricesimum, usque in diem tricesimum, bis an den dreysigsten / che den dreysigste* vel uti-
vetu-

vetustior codex habet, bis an das dreyßigste. it. an den dreyßigsten habentur. Quales formulæ loquendi etiam in Spec. Sæv. reperiuntur, cujus tamen editio Hiphoffiana & Goldasti h. l. loco bis veteri voce unq̄ utitur. Notum quippe est, vocabula ista exclusionem termini statuti secum ferre. Vid. *Struv. in Lexic. partic. dist. voc.* Quoniam tamen in aliis textibus juris Saxonici *L. 1. art. 20. 22.* ibi: alle Hoffweise / die nach dem dreyßigsten überbleibt. *L. 3. art. 15. it. in Sp. S. d. l.* formula nach dem dreyßigsten / occurrit, non dubito, quin ipse tricesimus dies quoque hoc spatio contineatur, atque sic terminus illius intrinsecus sit habendus. Secus enim si diceremus, absurde vocabulum *post* vel *nach* / fuisset adhibitum, dicendumque fuisset: nach dem 29sten. Conf. *Gror. L. 2. c. 21. S. 4. Wehn. Ols. pract. voc.* bis so lange. Lubec. jus binnen den dreyßigsten dicit, atque in eo minus dubium, diem tricesimum simul esse computandum. *arg. L. 133. de V. S. L. 8. L. 13. 41. ff. de V. O.*

Responsio.

XVI. Dato ita, tricesimum diem ad spatium nostrum *Qu. Num* pertinere, illud tamen superest discutiendum: *utrum captus captus pro completo habeatur, an vero ultimum momentum impletum pro completo esse oporteat?* Non credo, Majoribus nostris, diem tricesimum *pleto habendus?* hunc statuentibus, subtilem illam Romanorum distinctionem, de qua supra actum est, notam fuisse, atque sic juxta ista placita illos voluisse, aut potuisse quietem tricesimalem determinare. Sed quia credibile, illum, qui de tempore loquitur, omnes temporis articulos intelligere, cum posito toto omnes partes ponantur: non dubito, quin 39. dies omnibus momentis completis ad hoc nostrum spatium requirantur. Quod & alias Saxonibus non infrequens est, atque vel ex placitis majoris vel minoris ætatis patet. *L. 1. Landrecht art. 42. Carpz. P. II. C. 11. D. 9.* Ut taceam, quosdam ex *L. 42. ff. de V. O. L. 138. eod. S. 2. Inst. eod. L. 4. C. qui test. fac. poss.* hanc regulam exstruere: Tempus completum regulariter requiri. Atque adeo si quis 1. Martii die, seu Cal. Mart. hora 1. pomeridiana, præfente herede & vidua, mortuus, pridie Kal.

C

April.

April. five 31. Martii hora eadem i. spatium tricesimale finitum erit.

XVII. His ita positis, discussisque illis, quæ ad initium, cursum, & finem XXX. dierum spectant, ulterius progrediendum est. Ex dictis autem jam patuit, ob quam causam, & in quem finem a Majoribus nostris, antiquis Saxoniarum populis, aliisque Germaniarum gentibus quies tricesimalis fuerit recepta, atque introducta. Ubi quidem me non errare putavi, si dixero, ob eandem causam, rationemque placuisse nostris illud tempus, ob quas Justiniano, prout supra dictum, æquum visum fuit, spatium IX. dierum statuere, ut scilicet honor debitus servetur defuncto, ut iusta rite persolvantur, ut relictis, quos casus iste tangit, tempus habeant, quo luctui indulgere, & solatia luctus querere possint. Quibus & peculiare quædam rationes accedunt, ut heres, cum apud veteres Saxones, aliosque Germanos spatia illa deliberandi jure civili prodita, incognita fuerint, tempus nanciscatur, quo deliberare possit, num acceptare velit, nec ne hereditatem, quæ, licet ultra ejus vires in Saxonia non teneatur heredes, ob alia tamen incommoda grata forte esse non potest; quo etiam se præparare possit ad satisfaciendum illis, quibus aliquid ex hereditate debetur, *Coler. Proc. Exec. p. 2. c. 3. n. 383. nec non, ne uxor statim a possessione, quam juxta art. 20. 31. L. 1. & C. 33. P. III. & receptam Saxoniorum DD. sententiam communem habet, dejiciatur, expellaturque domo, atque sic injuria ipse defunctus afficiatur.* Ob has itaque rationes placuit Majoribus nostris, ut intra hocce tempus omnia in eodem statu, quo tempore mortis fuere, manerent, hereditasque sic esset jacens, atque defunctum repræsenteret, nihilque susciperetur, quam quod pietas, & necessitas exigere posset.

XVIII. Quænam itaque illa sint, quæ intra hoc spatium fieri possunt, vel non possunt, age jam expendam. Et quidem puto illorum, qui adsunt in ædibus defuncti, primam esse

*Quenam
hoc spatium
peragenda?*

esse posse curam, imo suo modo debere, ut omnia, quæ in ^{1.} *Obsigna-*
 domo defuncti reperiuntur, mobilia recte obsignentur, illa ^{tio ad con-}
 vero, quæ obsignari non possunt, saltem annotentur. Hoc ^{sciendum}
 enim non factò, justum postea inventarium fieri nequit, eo melius
 quo deficiente suspicio dissipatæ hereditatis nascitur, quæ ^{Inventa-}
 juramento deinde purganda. *Andr. Rauchbb. Qu. 29. p. 1. num. 14. rium.*
Moller. L. 2. Semestr. c. 14. n. 5. Hac in re viduas, quas & ipsas, ^{Quinam}
 uti & viduos, hæc necessitas premit, *Coler. Proc. Exec. P. 2. c. 3. ad hoc te-*
n. 387. sæpe peccare quotidiana experientia testatur, quan-
 do probrosam, & damnosam, ac nescio qualem non, illam ob-
 signationem & confestionem inventarii putant, atque adeo
 Vatiniano quodam odio prosequuntur; postea tamen peri-
 culis, litibusque variis sese exponunt, idque efficiunt, ut ju-
 ratam, liberis quoque, edere teneantur specificationem.
Decis. noviss. 21. ibique Philipp. Notissimum quidem est, here- ^{Jus Sax.}
 dem in Saxonia inventarii confestione non ideo indigere, ^{hac de re.}
 ut, quod Justiniani alias beneficium est, *L. f. C. de jur. delib.*
 non teneatur in solidum satisfacere creditoribus heredita-
 riis, sed tantum in quantum vires hereditatis & substantiæ ad
 eum devolutæ id patiuntur: quandoquidem Jure Saxon. &
 non confecto inventario, si adierit hereditatem heres, ultra
 vires ejus non obligatur, si modo juratam edat specificationem.
 Quod usu forensi ita comprobatum est, ut inane sit
 de hac re dubitare. *art. 6. L. 1. §X. Gl. art. 26. Weichb. Carpz.*
P. III. C. 33. d. 18. Coler. de Proc. Exec. P. 2. c. 3. num. 384. Dn.
Schilt. Ex. 38. §. 150. Quodsi tamen a juramento isto se libe-
 rare cupit heres, inventarii confestionem haud negligere
 debet, nec non illam præcedentem obsignationem. *Coler. d. l.*
n. 386. Quæ obsignatio non aliter vim suam exerit, quam si ^{Obsigna-}
 statim, aut exiguo intervallo, quod æstimabit judex, post mor- ^{tio quan-}
 tem fiat: nam si nimis sero illa facta, non impediēt postea ^{do faci-}
 necessitatem jurandi. *Carpz. P. III. C. 33. D. 10.* Enimvero neces- ^{enda?}
 sitas illa obsignationis *in L. f. C. de jur. delib.* ubi studiose ju-
 sti inventarii requisita recensentur, haud refertur; moribus

tamen illam requiri, & quidem non sine justa ratione, constans DD. opinio est, usu quotidiano comprobata: atque hoc ipso mense April. M DC XCV. inventarium de opulenta hereditate confectum, ideo a Collegio Jurid. hujus loci rejectum, judicatumque est, jurejurando viduæ illud esse confirmandum, quoniam obsignatio altero die facta, postquam præcedenti vespera de morte defuncti, quæ alibi contigerat, ad viduam fuerat relatum. Interim non negabo, casus dari posse, ubi & inventarium justum esse queat, si maxime nulla, vel non statim obsignatio facta fuerit. Finge absentem fuisse mortis tempore heredem, adesse neminem, qui curam susceperit hereditatis, heredem postea supervenire, nec prius, quam confecto inventario, rebus hereditatis se immiscere. Hoc & similibus casibus, & hodie legitimum inventarium esse potest, si maxime nulla, vel non subitanea facta fuerit obsignatio. Sed hæc ad illos non pertinere, quos vel defuncti voluntas eximit a confectioe inventarii, (quod in quantum fieri possit, hujus loci non est excutere,) vel lex, ut patrem, *Philipp. Observ. 1. ad Dec. 21.* palam est.

Exceptio.

2. Sepultura.

XIX. Istam curam, de qua egi, necessitas si non absoluta, hypothetica saltem exigat. Succedit altera, quam & ipsa necessitas efflagitat pietate comitante. Ea vero est, ut corpus exanime defuncti non insepultum jaceat, sed honeste pro dignitate & facultatibus, nec non secundum defuncti voluntatem, si de ea constet, funeretur: *L. 12. ff. de relig. Nov. 22. c. 2.* modo non derisoria, aut absurda sit, aut atrox in semetipsum, *L. 14. 27. ff. de Cond. inst. L. 14. §. 5. ff. de relig. aut prohibiti quid contineat. L. 16. ff. de Usufr. leg. L. 9. L. 14. ff. de Cond. inst. aut superstitiosi; arg. L. 30. ff. de pen. Godofr. in d. L. 14. §. 5. ff. de relig.* Nullum vero est dubium, quin funus intra tricesimum fieri possit, cum spatium hocce & ideo excogitatum sit, ut intra illud justa defuncti commode solvi queant. Neminem tamen latet, Nobilium, atque Illustrium personarum funera ultra tricesimum sæpius differri, cum intra hocce spa-

ce spatium nostro ævo, quo solennia pompaque funebris, ut in aliis rebus luxus, ita creverint, ut spatium hujus temporis apparatusi necessario sufficere non possit: quamvis olim & personas illustres intra tricesimum sepultas fuisse, ex loco *Dithmari Th. VI.* allegato, satis colligi queat. Sæpe tamen ex aliis causis sepultura differri solet, uti exemplum Henrici IV. Imp. ostendit, qui ob excommunicationem Papalem, quam vivus passus erat, Spiræ per quinquennium in Sacrario Afrano insepultus jecit. Vid. *Lehmann. L. 5. c. 40. Chron. Spir.* Rem tanquam singularem refert *P. Albinus Chron. Misn. T. 35. p. 355.* quod *G. Agricola*, Germaniæ ille Plinius, per V. dies Chemnitii insepultus jacuit, postquam 21. Nov. M D LV. ibidem decessit. Causa fuit, quod sacris Romanis immortuus. Delatum fuit corpus Zizam, atque ibi in Templo Cathedrali sepultum. Sed hæc obiter. Interim tamen & id notandum est, cavendum, ne *Defunctus* nimis properemus cum defuncto ad sepulturam, ne forte illi, *non mox* qui adhuc in vivis sunt, ecstasin tamen, vel lipothymiam *pa-* *sepelien-* tiuntur, terræ inferantur, atque sic vita, quæ nondum *aus.* finita erat, preventur. Quod Imperatori Zenoni contigisse, *Cedrenus* autor est. Qua de causa in *Arvic. Gener. Elect. Saxon.* prudenti consilio cautum, daß kein Verstorbener alsobald nach tödtlichen Abgang begraben / sondern wenigstens 12. Stunden daheim im Hause behalten werden soll. *art. 8.* Pari ratione foemina gravis non sepelienda est, nisi uterus cæsus fuerit, ne parvus adhuc forte vivus in ipsa matre sepulturam inveniat. Quod *L. 2. ff. de mort. infer.* quæ Numæ Pompilii dicitur, atque adeo omnium, quæ in Corpore Juris habentur, antiquissima est, jam legitur cautum.

XX. Cura autem ista funeris ad eum pertinet, quem *Ad quem* decedens elegit. Sed si ille id non fecit, nulla poena hujus *cura fu-* rei est, nisi aliquid emolumenti reliquit, quod perdit, *si neris spe-* non paruerit voluntati defuncti, *L. 12. §. 4. de Relig.* Quod si *etier.* vero agnoverit relictum, si maxime id postea repudiare *jure Civ.* velit, compelli tamen potest, ut facisfaciat voluntati defun-

Et. *Brunn. ad d. L.* Quando vero defunctus hac de re non cavet, nec ulli munus illud delegavit, heres ex testamento, vel si nemo institutus, vel nondum constet, quis ille sit, aut an effectum testamentum habere possit, agnati vel cognati, ordine, quo succedunt, vel ii, quibus his deficientibus successio a lege defertur, curam hanc in se suscipere & possunt, & debent. *d. L. 12. §. 4. de relig.* Imo cum publice interfit, corpora non inssepulta jacere, opusque pietatis, mortuos funerare, habeatur, si illi, de quibus dictum, & ad quos funus pertinet, non curant, quilibet funerandi munus in se suscipere potest. *L. 12. §. 2. L. 14. §. 7. ff. d. t.* Jus Saxon. Sæv. & Lub. curam funeris conjugii superstici, si adfit, defert, *Sächs. LandR. art. 22. L. 1. &c.* ita tamen, ut heredum adhibeatur consilium: *Mit seinem (des Erben) Rath soll auch die Frau das Begräbniß im dreyßigsten begehren, Spec. Sæv. Tit. vom Erbtheil. apud Meichsner. f. 57. & Gold. C. 263. Jus Lub. P. II. T. 2. art. 27.* Quamvis autem textus illi tantum de vidua loquantur, non dubito tamen, ob identitatem rationis idem de viduo esse dicendum. Quod enim viduæ munus funerandi delegetur, præcõ dubio ob affectum singularem, qua maritum profectuta est, fit; quod consilium heredum in partes vocandum, ideo placuit, quia interest illorum, ne sumtus haud necessarii fiant. Quæ rationes cum & intuitu mariti locum inveniant, prona consequentia est, interpretationi extensivæ dari locum. Imo ex ultima id fluit, omnem funerantem heredem in consilium vocare debere. Interim hanc juris patrii provisionem, hominis provisionem haud tollere, non nego. Qua de causa si defunctus ipse curatorem funeris elegit, solique curam concessit, istius judicio est standum. Illa vero, quæ de herede dicta, ita esse capienda, si scilicet ejus copia haberi queat, extra controversiam est. Optime vero ille sibi consulit, qui absente herede Magistratus consilium implorat, & ex illius decreto impensas facit.

Jura Germanico.

XXI. Si quis iraque, qui non est heres, funeravit, *An ad ex-
ille negotium gessit, vel defuncti, vel heredis, vel ipsius hu-
manitatis, ut eleganter loquitur Ulpian. in L. 14. §. 7. ff. de Relig. iraneum?*
ob quam rem Prætori æquum visum fuit, si alia actio non
competat, peculiare, ad sumtus funeris causa factos recu-
perandos, iudicium in eum, ad quem ea res pertinet, dare,
quod actio funeraria dicitur. *L. 12. §. 2. L. 14. §. 12. 13. ff. de relig.*
In quo iudicio iudex iustus non meram negociorum gesto- *Que actio
rum actionem, cujus species quædam est, imitari debet, sed hoc casu
solutius adhuc æquitatem sequi juxta monitum Labeonis in d. §. competat?*
13. atque adeo & illi interdum, si æquum visum, dare actio- *Quid ju-
nem, qui prohibente herede, quod alias in negociorum gesto- dici hic
rum iudicio fieri non solet, L. f. C. de Neg. gest. funeravit. Quia abservan-
tamen obijci potest, pietatis causa sumtus esse factos, non ani- um?
mo repetendi, ideoque funerator, & præsertim ille, cui res cautela.
a defuncto mandata non est, ex Ulpiani consilio in L. 14. §. 7.
de Relig. testari debet, quo animo fecerit, ne postea quæstio-
nem patiatur. Est tamen etiam, secus ac *Dn. Schilter. Ex. 21.
rb. 28.* putat, ubi testatio ista non consilii, sed necessitatis
est, ut nempe elidatur præsumtio tantæ pietatis, quæ in qui-
busdam personis e. g. filiis, esse potest, ut non humationem
tantum, sed & sumtus ipsos, animo pio & non repetendi vo-
luntate fecisse videantur. *§. 8. d. L. ubi Brunnem. Menoch. Conf.
426. num. 2.* De privilegio vero harum impenfarum notabilis
textus est in *L. 45. ff. de relig.* Quoniam vero Jus Saxon. viduæ *Mulier,
curam funeris concedens, vult, ut consilium heredis adhi- consilium
beat, inde colligunt DD. mulierem, si sola faciat hos sum- heredis ne-
tus, ex hereditate illas reperere non posse, sed præsumi, pie- gligens, an
tatis causa plane esse factos, non animo repetendi. *Zobel. sumtus re-
addit. lar. ad A. 22. L. 1. Lit. b.* Hanc Zobelii doctrinam ad petat?
omnes omnino funeratores in genere DD. Saxonici exten-
dunt. *Coler. Decif. 199. P. 1. Richt. de privil. Credit. c. 2. m. 4. n. 5.*
qui, ita a Facultate Jenensi responsum esse, testatur. Non
refragabor adeo huic generalitati, existimo tamen, ratio-
nem**

nem illius non tam in pietate, quæ apud omnes funeratores æqualis non est, quam in Juris Saxon. præcepto esse quærendam, quod cum quis negligit, male ipsum postea habere non debet, si actione destituatur. Non tamen puto, arbitrium judicis hic plane esse excludendum: quemadmodum nullum est dubium, doctrinæ illius usum nullum esse, si heredis copia haberi non potest.

*Adversus
quos deitur
actio fu-
neraria?*

XXII. Quibus personis actio funeraria detur, ex dictis patet. Obiter saltem meminisse juvat, adversus illos dari, ad quos funus pertinet, heredem scilicet, bonorum possessorem, reliquosque successores, *L. 12. §. 2. L. 14. §. f. de relig. patrem etiam, & dominum; Paulus L. 1. sent. §. ult. imo suo modo, & certis casibus in maritum, & uxorem, L. 10. §. 1. L. 22. L. 28. ff. d. 1. Carpz. P. III. C. 25. D. 7. 19.* licet heredes vir & uxor vere tales facti non sint. Quibus casibus, si ab his funus curatum fuerit, repetitionem ex toto, vel ex parte cessare palam est. Plura de hac re in medium proferre non licet, cum alia agenda supersint. Non possum tamen illam quæstionem præterire, cum ex nostro argumento decisio peti soleat: *Utrum vidua vestes lugubres ex hereditate defuncti mariti debeantur?* Si ex jure civili quæstio decidenda, negative respondendum esse, putarem, siquidem morte matrimonio soluto, regulariter nulla alimenta uxori debentur, quod fuse deducit *Coler. de alim. L. 1. c. 11.* Postquam itaque vestes sub alimentis comprehenduntur, colligi inde potest, non esse ex bonis defuncti præstandas vestes, nisi illis casibus, ubi alimenta ex hereditate capit mulier, (quos casus *Coler. d. l. late exequitur*) præsertim cum juxta *L. 37. ff. de relig. L. 14. §. 6. ff. eod.* illud tantum ad funeris sumtus referatur, quod corporis causa impensum est, quamobrem vestes lugubres a plerisque DD. plane excluduntur. *Carpz. P. I. C. 28. D. 41. n. 3. Garzias de Expens. c. 8. n. 1.*

Qu. de veste lugubri, unde vidua debeat?
Jus Civil.

Et in hanc rem pronunciavit Ordo Juridicus Wittebergensis M. Sept. 1795. versus Soraviam, quando sententiam in causa latam heredes R. concernente confirmavit ex seqq. rationibus: Das

Was V. Gravamen anbelangend / ist allerdings in Rechten nirgends versehen / daß eines verstorbenen Nepotes, und Eydmänner aus der Erbschaft gekleidet werden müssen. Dies weil nun nicht angeben / noch darthun kan / daß die andern Eydmänner / und Enckel gekleidet worden / so ist nicht abzusehen wie derselbe vor sich und seine Kinder dergleichen pretendiren könne. Es thut auch zur Sache nichts / daß dessen Ehe- weibe disfalls was zuerkand worden / gestalt solches deswegen geschehen / weil besage fol. 17. num. 4. die andern Kinder primi gradus auch dergleichen bekommen / bey welcher Bewandniß denn das Argumentum, daß Mann und Weib ein Leib / und die Nepotes sub liberis comprehendiret worden / ganz impertinent angezogen wird / wie denn auch nach gemeinen Rechten die Kleidungen zu denen sumptibus funerum nicht gehören / *Carpz. P. I. C. 28. D. 41.* die disfalls hier und da eingeführten Gewohnheiten aber nicht zu extendiren.

XXIII. Quicquid tamen hujus sit, si mores Germanæ, & Saxonæ præsertim, inspiciamus, nullum est dubium, Germano-quin & viduæ lugubris vestis debeat, cum intra XXX. pri-rum 3 mos dies hereditas jacens defunctum omnimodo repræsen-Saxonico-tet, atque viduæ sine omni dubio intra hoc tempus alimenta, rum. imo Jure Sax. tamdiu, donec ipsi de illis, quæ debentur, satisfactum, præstanda. *Weichb. art. 24. C. 25. P. II. ibi:* und ihre Unterhaltung, sub alimentis ex lege debitis autem vestes comprehendi fuerit dictum. *L. 43. de V. S. Moll. ad C. 28. P. I. n. 18. Carpz. P. I. C. 28. D. 41. Conf. Gutberius de jure man. L. 3. c. 19.* Non piget addere quæ de vestibus lugubribus aliis præbendis, vel non, habet *Ordin. Polit. Elect. Saxon. Tit. 18.* von Begräbnüssen §. 3. 4. 5.

§. 3.

Wird lassen wir es zwar hierinn an denen Orten / wo gewisse Ordnungen / oder Gesellschaften seyn / allerdings dabey bewenden / und wollen / daß denselben in allen genau nach-
D gelebet

gelebet werde/ wo aber solche ermangeln/ wie auch bey denen von Adel/ befehlen wir/ daß bey dergleichen Leichbegängnissen keine Schleyer/ Binden/ noch Bisier ferner ausgehetet/ jedoch Vater und Mutter/ wie auch Kindern/ Flohr/ Bisier/ und Schleyer/ nach jedes Vermögen/ sonsten aber außser diesen/ niemand von der Freundschaft/ und andern Trauer- Leuten/ Trauer-Zeichen gegeben werden sollen.

§. 4. Ob wohl darneben keiner/ so dergleichen Begräbnüß auszurichten hat/ verbunden/ das Gefinde mit Kleidern oder Trauer-Zeichen zu versehen/ so können wir doch nach eines und des andern Belieben und Zustand geschehen lassen/ daß jemand aus seinem Gefinde/ und sonderlichen die auf des verstorbenen Leib gewartet/ mit Kleidern oder Trauer-Zeichen begabet/ solches aber weiter nicht ausgedeutet/ und aller Ueberfluß vermieden werde.

§. 5. Und soll der/ so hierwider handelt/ von jeder Person 4. Thl. zur Straffe zu entrichten schuldig seyn/ sintemahl ein jeder Befreunder/ oder ander/ so zu dem Begräbnüß eingeladen/ sich dißfalls selbst bescheiden/ und mit gewöhnlichen Trauer-Kleidern jedesmal gefast seyn wird. *Ex quibus apparet, illam distributionem, & multo magis exactionem ac fatis quidem interdum importunam sindonum, & linteorum, Flöhre/ und Mauls Schleyer/ quæ in his terris, & hoc quoque loco fieri solet, publicis legibus plane repugnare: nec jus exinde nasci exigendi ejusmodi res ab aliis, si maxime hic, vel ille sponte adversus publicam prohibitionem eas præbuerit. Sane si lex publica non obstaret, honeste quidem talia accipi possent, minus tamen honeste peti, ut est in L. §. 5. ff. de Extraord. cogit. E impium profecto est, si illi, quibus qualiscunque opera, quam in exequiis præstant, & humanitatis interdum, saltim est, præter honoraria, vel mercedes, quæ, quasque accipiunt, res etiam ejusmodi exigant, atque fatis sæpe afflictis addant afflictionem.*

XXIV. Hæc sepultura tantum jam olim habuit favorem, ut ad officium Præsidis pertinuerit curare, ne corpora

*Sepultura
favor.*

pora, aut ossa mortuorum detinerentur aut vexarentur, neve prohiberetur, quo minus via publica transferrentur, aut quo minus sepelirentur. *L. 38. ff. de Religiof.* Qua in re cum sæpius peccatum fuerit, rigorosas contra ejusmodi temerarios homines a Justino & Justiniano constitutiones editas esse, jam supra dictum est, nullusque dubito, quin pœnis illis, quæ *in Urb. Item. C. de Sep. viol.* continentur, illum adhuc hodie, qui hac parte deliquit, subijci posse, cum alias nullibi statutas reperiamus. *Coler. de Proc. Exec. p. 11. C. 3. num. 410. seq. Gail. de Arr. in c. XI. n. 28. Carpz. P. I. C. 30. D. 22.* Illud tamen memorabile est, quod DD. tradunt, non sine ratione usurarii manifesti cadaver sequestrari posse, *Ubi iste cesset.* ejusque impediri sepulturam, donec heredes de restituendis usuris prohibitis caveant, cum talis homo alias Christiana sepultura indignus sit. *c. 3. X. de usur. Christin. V. 2. D. 197. num. 3. P. Peck. de jur. ff. c. 5. num. 23.* Quod ita tamen capio, modo non ex fœtore hujus cadaveris aliis periculum metuentum.

XXV. Præter hæc omnia tranquilla atque quieta in ædibus atque rebus defuncti esse oportet, neque quicquam regulariter immutari debet, aut suscipi, nisi quod opus est fieri, ad custodiendam conservandamque hereditatem, alendamque familiam. Hinc famulitium ante tricesimum dimitti non debet *3. Famul* *juxta art. 22. L. 1. Et ibi: und ante tri-* man soll Sie halten bis auf den dreißigsten. Quod itidem *cesimum* habetur in Speculo Svevico loco supra allegato. Etsi enim *non dimitt-* merces famulorum conductorum morte defuncti cessat, *rendi.* cum, licet forte ad annum conductio facta, mortuo domino anno nondum finito operæ, quarum causa recepti, desinant, *dist. art. 22. ibi: von dem Erbe soll man erstlich dem/ Ses* sinde geben ihren Lohn / so viel ihnen gebühret/ bis an den Tag/ da ihr Herr starb. Item: *Stirbt auch der gemiethe Mann / ehe* Et alimen- sein Lohn vollständig verdienet. *Conf. Spec. Svev. d. l. æquum ta eis in-* ramentum visum fuit, alimenta interim illis præstare usque ad *terim dan-* tri- da.

tricesimum, tum in honorem defuncti, cujus causa quies hæc inter alia recepta, tum etiam ideo, ut spatium habeant alium dominum quærendi; vel ut alias sibi prospicere possint, daß Sie sich mögen beschicken / oder anderweit vermieten / ut editiones recentiores habent, vel ut Speculum Svevicum hæc effert: biß zu dem dreysigsten / biß Sie sich anderstwo bestäten mögen / qua voce bestäten & antiquiores Codices Juris Sax. utuntur. In Speculo Svevico geminatio vocis biß sensum obscurum facit, dubiumque, an dimissio famulorum ad tricesimum restringatur, an vero eousque differenda, donec aliam invenerint conditionem. Pius verum esse puto, arbitrorque, vocem istam altera vice positam, causam finalem, non terminum ad quem inferre. Interim quod de mercede morte finita dictum fuit, jure civili se habet aliter; & quædam differentia hic agnoscenda est. Nam non tantum *L. 4. ff. de offic. Assessor.* quæ de opera liberali agit, sed etiam *L. 19. §. 9. ff. locati. L. 38. §. 1. ff. eod.* quæ de locatione proprie sic dicta, seu promissione operæ locari solitæ loquuntur, aliud volunt; illud nempe, mortuo domino totius anni mercedem deberi, nisi in anno isto aliis operas suas adduxerint, atque adeo nullum senserint damnum. *Brunnem. ad d. L. 19.* Dissentit *Carpz. P. II. C. 51. D. 11.* Quod si tamen per tricesimum, & post illum usque ad tempus præstitutum consensu heredum, vel qui curam hereditatis suscipiunt, operas continuant, merito merces pro illis debita præstanda est. Imo si nolint maxime, tamen operas per tempus illud, de quo conventum, continuare debent. *dist. art. 22.* *Wil aber der Erbe / so sollen Sie für voll dienen / auch ihren vollen Lohn darum empfangen.* Quod item in Speculo Svevico quoque habetur. Non nego, hanc juris dispositionem duram quodammodo videri, cum ita in voluntate heredis sit, finire obligationem, non autem in potestate famulorum conditorum, qui æque liberi homines sunt, ac domini. *arg. L. 3. §. 2. ff. Mandat.* Sed non adeo iniquam illam esse, pater, si cogi-

Dubium
ex Speculo
Svevico.

Volente
herede etiam
inviti
operas
continua-
re tenen-
tur ad con-
ventum
tempus.
Hæc deci-
sio an du-
ra?

cogitamus, conductionem intuitu operarum esse factam, quibus operis non æque indiget semper heres, ac defunctus. Et si maxime dura videatur, inde tamen illam emoliri puto, quod cessantibus operis per tricesimum alimenta debeantur; quodve, si totam mercedem perceperint vivo domino, & ante tempus mortuo, non tamen restituere cogantur id, quod ultra laboris ratam acceperunt. *diēt. art. 22.* Ist ihnen aber zu viel Lohns heraus gegeben! Sie dürffens nicht wieder geben. Quod iisdem fere verbis *Autor Spec. Svec.* quoque tradit. *Coler. Dec. 201. num. 9. Carpz. P. II. C. 51. D. 11. num. 6.* Quod superest, illud adhuc morandū, tricesimum intuitu famulorum a scientia quidem mortis inchoari, interim istius scientiæ rationem habendam esse non intuitu heredis, aut viduæ, sed intuitu ipsorum famulorum. *Conf. supra dicta tb. 14.*

XXVI. Merces famulorum adeo jure Saxonico privilegiata est, ut omnibus aliis creditoribus, etiam ipsis futuræ mercedis impensis, præferatur. *art. 22. L. 1. §. C. 28. P. I. Ordin. dis famulorum judic. tit. 42. §. 5. 6.* Id quod etiam Svecicum seu Francicum *forum jur.* jus loco sæpius citato probat, quando sic habet: Und von Saxon. dem Erbe sol man des allerersten gelten dem Gesinde thren gedingten Lohn. Circa quod privilegium, quoniam ita occasio fert, unicam saltem quæstionem huc trahere non injucundum fore, spero, erit Benev. Lectori. *Scilicet Qu. quibus visum fuit quibusdam, privilegium illud tantum illis famulis competat? mercenariis competere, qui tempore mortis aut saltem morti concursus in servitio fuere, non aliis.* Atque ita opinatur *Gloss. ad dict. art. 22. L. 1. quam sequitur Moller. ad P. I. C. 28. num. 5. Berl. P. 1. Conclul. 64. num. 67. Carpz. P. I. C. 28. D. 25. num. 3. qui Joann. Köppen. & Hartm. Pistor. in partes vocant, sed sine causa, cum in locis allegatis nihil eorum reperitur. Quoniam vero nec in textu Juris Sax. nec in Constitutionibus Electoralibus distinctio quædam habetur, nec ullibi privilegium ad illos, qui tempore mortis, vel concursus in famu-*

litio (am Lohn und Brod) sunt, restringitur, imo in *Ordin. Proc.* nomine des Liedlohns id venit, was man denen Personen / welche domestici und wesentlich bey einem in seiner Behausung / an seinem Brodte / oder an statt dessen in einem gewissen Kostgelde zu seyn pflegen / schuldig / nec temporis mortis, aut moti concursus mentio fit; porro fundamentum ratioque hujus juris prælationis in eo consistit, quod operis famulorum tota debitoris familia, ejusque bona & facultates, unde postea creditoribus omnibus satisfieri potest, conservata fuere, hæc vero omnia ad illos famulos, qui ante hæc tempora operas præstitero, pertinent, ipseque *Carpz. Def. 24.* jus prælationis ad mercedem a multis annis retro debitam trahit: nullus dubito, quin & privilegio hocce illi famuli, famulæque gaudeant, qui tempore mortis, vel concursus moti in famulatio non fuerunt. Qua in sententia magis confirmor, quando cogito, magnam iniquitatem præ se ferre, illos famulos, qui per multos sepe annos mercede caruere, aliis postponi, de quibus id dici non potest. *Glossæ* autoritas me non moratur, siquidem notissimum, illam, si ratione destituatur, aut usus certus non sit, non adeo magni esse momenti. Interim non diffiteor, assertum meum ad illos famulos commode trahi non posse, qui in mora accipiendi fuere, atque data opera mercedem, quam dominus dare paratus fuit, recipere noluerunt, & maxime si usuras aut stipulati sint, aut acceperint. Placuit hæc sententia *B. Dn. Brunnem. de Concurf. Credit. c. 5. §. 16. & Illustri Dn. Strykio in not. ad d. l.* Illam quoque Collegiis Wittebergenfibus non displicuisse, hujusque quæstionis decisionem a Potentissimo Electore fuisse peritam, dissimulandum non est. Verba, quibus a Curia Wittebergenfi & Scabinatu quæstio hæc Principi oblata, sequentia fuere:

Quibus
non.

DAls sonst das Liedlohn auf Sächs. Boden in der ersten Classe zu vergnügen / ist eine bekandte Sache / und ist solches

ehes bereits in denen alten Sächf. Rechten *lib. 1. art. 22. verbis*: Von dem Erbe soll man erstlich geben dem Gesinde ihren Lehn / so viel ihm gebühret / bis an den Tag / da ihr Herr starb / und man soll sie halten bis an den dreysigsten: gegründet. Es ist aber dieses zweiffelhafftig / ob dasjenige Gesinde / so dieses Privilegium genießen will / die Zeit des Herren Absterbens / oder wenn zu dessen Vermögen sich ein Concurfus Creditorum erzeignet / annoch in dessen Dienste / und unter dem Gesinde seyn müsse / oder ob es genug sey / daß selbiges ehedessen an des verstorbenen Brode und in dessen Hause gewesen. Das erstere behauptet die *Glossa ad dict. art. 22.* und folgen derselbigen *Mollerus ad Const. 28. num. 5. P. I. Berlich. P. I. comit. 64. num. 67.* ingleichen *Carpzov. P. I. C. 28. d. 25. num. 13.* wiewohl *Hartm. Pistoris qu. 8. P. I.* ingleichen *Job. Kappen. Decis. 28. num. 14.* auf welche sich *Carpzovius* und *Berlich.* beziehen / hiervon keine Erwähnung thun.

Alldiweiln nun weder in dem Text des Land- & Rechts selbsten / noch in der 28. *Const. P. I.* noch auch in der Gerichts- Ordnung *Tit. 41.* diese Opinion gegründet / und aus deren Worten des Land- & Rechts wohl dieses / daß nur diejenigen Dienst- Boten / so an des Schuldners Brod und in dessen Hause gewesen / dieses juris praelationis fähig; nicht aber / daß sie præcise tempore mortis, vel concursus moti in dessen Hause / und an dessen Brode seyn müssen / zu schließen / in der Gerichts- Ordnung auch deutlich enthalten / daß das Liedlohn allein dieß genannt werde / was man denen Personen / welche Domestici und wesentlich bey einem in seiner Behausung / an seinem Brode / oder an statt dessen in einem gewissen Kostgelde zu seyn pflegen / schuldig / und darbey des temporis mortis, vel concursus moti nicht erwehnet wird; Ferner die Ratio dieses juris praelationis, so darinn besteht / quod operis famulorum tota debitoris familia, ejusque bona & facultates, unde postea creditoribus omnibus satisfieri potest, conservata fuerunt, auch auf die Dienstboten / so vor diesem bey dem Debitore gewesen / wohl zu appliciren / und aus diesen

sen Fundamenten Herr *Carpz.* selbst *def. 24.* das Jus prelationis auf das von vielen Jahren her rückständige Liedlohn ziehet / zumahlen unbillich seyn würde / wenn derjenige Dienstbothe / welcher auf sein verdientes Lohn lange Jahre vergeblich warten müssen / einem andern / welcher dergleichen Gedult nicht haben dürfen / nachgesetzt werden sollte: Worbey wir aber den Fall / wenn ein Dienstbothe seinen Lohn mit Fleiß stehen läset / nicht verstanden haben wollen / inmassen derselbe ihm zu imputiren / daß er seinen Lohn nicht gefordert. Endlich der Glossæ auctorität / wie bekandt / in keine sonderliche Consideration zu ziehen / zumahl da dieselbe keine Ration anführet.

So haben wir die letztere Opinion vor mehr gegründet gehalten / befinden auch daß der seel. *Hr. Brunemann.* in *Tract. de Concurfu credit. c. 5. §. 16.* selbiger beygepflichtet. Beruhet daher in *Eu. Ehrst.* Durchl. gnädigsten Befallen / wie es hierinnen in Zukunfft zu halten.

Probasse vero istam Wittebergensium sententiam illos, quibus resolutio casuum dubiorum commissa, disci potest ex illis, quæ habet *Dn. Bergerus* in *Discept. forens. Tit. 42. obs. 5.*

^{4.}
Acquisitio hereditatis.

An intra tricesimum fieri possit.

XXVII. Suos heredes ipso jure acquirere hereditatem, extraneos vero aditione, tyronibus principium juris notissimum est, §. 2. *I. de her. qual. & diff.* ut alios infinitos pene locos taceam. Quoniam tamen Prætoris benignitas suis beneficium abstinendi dedit, jus hæreditarium actu secundo acquisitum non censetur, nisi sese immiscuerint. *d. §. 2. I. d. t. L. 89. ff. de Leg. 1.* Qua de re late differere institutum non patitur. Videri possunt Commentatores *Instit. & Struv. Ex. 34. th. 16. seqq.* Hoc loco illud saltem disquirendum esse puto, an & in quantum intra diem tricesimum immixtio illa, & aditio, (qua voce cum nostris latiori significatione & illam in sequentibus significabimus) cum apprehensione possessionis fieri possit?

XXIIX. Re.

XXIIX. Recensent vulgo Interpretes tria tempora, *Hereditas* quibus hereditas jacens dicitur, ut videre est apud *Coler. Proc. quamdiu* *Execut. P. 2. c. 3. num. 378. seqq.* cujus verba plurimos sua fecisse *jaceat?* comperi. Nolo jam ista excutere, hoc tamen pratermittere non possum, hereditatem tamdiu jacentem esse, dicitur proprie, quamdiu ab herede nondum est adita, ipse tamen est de herede, qui adire possit, in quo ultimo a vacante differt, *Coler. all. loc. num. 377. seq.* Quamvis & adita, fictione juris pro jacente per id tempus habeatur, quod cum beneficio Inventarii adeunti a Justiniano est concessum ad Inventarii confessionem, ut scilicet spatio illo nec a creditoribus, nec a legatariis, vel fideicommissariis possit conveniri, *L. f. §. 2. seqq. & n. C. de jur. delib.* nec, ut recte sentit *Enobin. L. c. 27. Contror.* in rem actione. De his, uti notissimis, plura dicere non atinet, uti nec de spatio deliberandi, quod heredi petenti concedi solet, *§. pen. Inst. de hered. qual. & diff. t. r. ff. & C. de jur. del.* quo beneficio, dum interim jacet hereditas, adhuc hodie, qui vult, uti potest, *d. L. f. §. 13. seqq. Dec. Et. noviss. 57.* Omnia tamen ista locum tunc habere, certum est, quando heres, vel abest, vel ignoratur, vel deliberare fecum vult, an adeunda sit, nec ne hereditas delata? vel saltem quando cum beneficio inventarii adiit, tempusque huic statutum nondum effluxum est. Utrum autem, si ille praesens sit, quem heredem esse constat, vel saltem, qui se putat adire posse, statim post mortem (nam ex intervallo etiam non aper- sit presentis tabulis id fieri posse, nullum dubium. *L. un. §. 5. C. de Cad. te herede? coll. Don. L. 7. c. 5. Lit. B.*) adire possit, dissentientes DD. re- *Bartoli* perio. *Bartol. in L. 17. C. de jur. delib. & in L. ult. num. 16. C. de opinio. Edit. D. Hadr. coll.* & qui illum sequuntur, putant, quolibet die a tempore mortis heredem adire posse hereditatem, imo propria autoritate vacantem occupare. *Mev. ad Jus Lub. P. II. t. 2. art. 27.* Alii secus opinantur, exultimantes, ante nonum diem a morte defuncti jure civili hereditatem non posse suscipi, quam sententiam ex *Novell. 15. cap. 5. & Arib.*

E

Sed

Aditio & occupatio hereditatis differunt.

Bartoli sententia quando vera?

Struvii sententia quando admittenda?

Sed neque. C. de Sep. viol. Struv. Ex. 34. lb. 29. tuetur. Conf. Coler. L. 2. Dec. 202. Si quid ego sententiam dicere mihi lice: non puto, hæc loca id efficere, ut indistincte ultimæ sententiæ subscribi oporteat: uti nec & prima simpliciter admitti potest. Ut autem eo felicius me expediam, illud supponendum est, aditionem hereditatis multum differre ab occupatione possessionis rerum hereditariarum. Quandoquidem teste Javoleno in L. 23. ff. de Acquirend. vel amittend. poss. adita hereditate omnia quidem jura ad nos transeunt, possessio tamen nisi naturaliter comprehensa ad nos non pertinet. Quod & idem Paulus in L. 30. §. 5. ff. eod. tradit. (Ad L. 30. pr. ff. ex qv. caus. majores. & L. 1. §. 5. de acq. vel amit. poss. respondemus.) Quod si itaque de aditione sola, & quidem de illa, qua verbis animus adeundi declaratur, quæstio sit, nullus dubito, quin sententia Bartoli sit vera, quod scilicet quolibet post mortem die, etiam intra nonum, aditio hæc fieri possit, cum ista extra judicium sine strepitu queat fieri, nec luctus relictorum impediatur, aut inquietentur hi ista declaratione. Sed cum & declaratio animi re seu facto contingere possit, de hac idem sentio: si modo itares & factum se habeat, ne in Constitutiones Justiniani Nov. 115. c. 5. peccetur. Ubi obiter noto, ex suscepta cura funeris nec pro herede gestionem, neque aditionem præsumi; tutius tamen illum facere, qui testatur, se illo animo non funerare. L. 14. §. 8. ff. de Relig. & sumtib. fun. At vero si de apprehensione possessionis quæras, vacuæ scilicet, (nam si non vacua, aliunde impedimentum adest) Dn. Struvii sententiam regulariter esse veram, arbitror: quoniam hæc occupatio sine strepitu, turbatione luctus, & sine inquietatione viduæ & relictorum in ædibus defuncti degentium, licet non possideant, fieri nequit. Quod si tamen casum ponas, ubi omnia hæc cessant; e.g. si possessio in rebus a domicilio defuncti remotis apprehendatur, aliter erit dicendum. Nec puto, delinquere eum, qui rerum servandarum causa sollicitus est; & in hunc

in hunc finem intrat ædes, vel villas defuncti. *L. 1. § 5. ff. qu. ex caus. in poss. Jac. Schult. P. I. Quæst. pract. XXI. n. 8.* Pariter apprehensio illa fieri poterit, si metuat ab alio impedimentum, aut contradictionem: quo casu, uti & precedenti officium Judicis implorare potest, ut per ministros cum comitetur, & tueatur ipsum, ne impediatur. *Mev. ad Jus Lub. P. II. T. 2. art. 27.* Quod si autem ab aliquo possessio jam occupata, si-
ve jure, si-ve injuria, quærasque: *utrum jure adversus illum agi possit intra hoc spatium: interesse puto, an ex illis personis quædam occuparunt possessionem, quarum mentio fit Novell. 115. c. 2. an alia. De priori nego, ob dispositionem c. 5. d. Nov. 115. de posteriori affirmo: quoniam hic ratio cessat.*

XXIX. Hæc ita Jure communi. Jam quid Jure patrio obtineat, dispiciendum: Antequam autem id faciamus, præjudicialis quasi quæstio est expedienda. *Utrum in foro Aditio in Saxon. aditio hereditatis adhuc in usu sit? Negat hoc Coler. L. 1. Saxonia Dec. 68. num. 13. & Dec. 20. num. 6. ex quo infert, hereditatem, an in usu? quantumvis non aditam, indistincte transmitti. Quam sententiam & probat Schulz. in Synops. Inst. Tit. de her. qual. & diff. lit. C. Riebr. L. 1. Dec. 67. num. 26. Carpz. P. 3. C. 14. D. 15. Qui tamen ipse mox D. 29. hoc assertum num. 4. in dubium vocat. Merito id fieri ego puto: siquidem nullibi Jure Sax. cautum legimus, hereditatem sine acceptatione devolvi, transmittique indistincte. Qua de causa cum Jus domesti- *Affirm.*
cum sileat, recte hac parte Jus Civile sequimur, præsertim cum ex illo nihil adduci possit, quod usum Juris Communi-
nis impediatur, quin & animi quadam declaratione opus esse, ex *art. 28. & 29. Lib. 1. LandR.* satis apparet. Plane ex eo, quod, uti supra dictum, heres ultra vires hereditatis non teneatur, colligi non potest, aditionem inutilem, & non cessariam esse: cum & alias illi, cui est delata successio, non commodum esse queat, adire hereditatem, & exponere sese sine commodo oneri respondendi creditoribus. Atque adeo declaratione quadam opus, an ille, cui fuit delata suc-
cessio*

cessio, velit sese immiscere, aut hereditatem adire; quo non factio, nequidem scire, vel dicere possumus, quem heredem esse. Quid quod in hisce terris aditionis usus quam maxime patet ex *Dec. Noviss. 57. & Resol. Gravam. de anno 61. §. 20. & 70.* Sane olim jam Lipsienses Strabini illam agnovere, quod testatur sententia a Beato relata *P. II. de ult. vol. c. 23.* His ita positis, nullus dubito, de aditione secundum Jus Saxon. eadem dicenda esse, quæ supra quoad Jus commune a me asserta, illam scilicet durante adhuc spatio tricesimali fieri posse, cum nec ullibi id prohibeatur, nec ratio quietis tricesimalis id impediatur.

*Possessio in
heredes
non tran-
sit ipso
jure.*

XXX. Si verum esset, quod aliqui ex Neotericis vo-
lunt, in Germania omni, & præsertim in Saxonia, ipso Jure
possessionem in heredem transire, quam sententiam late
propugnat *Carpz. Dec. 225. num. 18. Schilt. Ex. 15. §. 12. & 57. &
Ex. 49. §. 8.* frustranea foret quæstio de apprehensione pos-
sessionis, seu occupatione rerum hereditariarum, cum &
illa simul cum aditione fieret. Sed quia ista sententia præ-
sertim in Saxonia nostra plane est explosa, cum natura im-
possibilis sit possessionis transitio vera; de ficta autem in Le-
gibus universalibus Germaniæ, (nam si hic, vel illic particu-
lares extant, ut in *Duc. Magd. Ord. Proc. C. 44. §. 11.* illæ nos hic
non morantur.) nec Jure Saxonico quicquam habetur,
prout tum ab aliis, tum in *Diss. D. Kressii sub præsidio Magnif.
Dn. Ordinarii Straußii anno 1693. habita: de Herede ipso jure non
possidente*, erudite lateque demonstratum: utique restabit lo-
cus dictæ quæstioni. De qua sic habendum est, heredem
intra tricesimum possessionem hereditatis apprehendere non
posse; posse tamen intrare, vel ingredi bona rerum servan-
darum & custodiæ causa, sed absque potestate administran-
di & disponendi libere circa res hereditarias. Quod dogma
Dd. Saxonici agmine quasi factio propugnant, probareque
solent ex famoso textu Juris Saxonici, *L. 1. art. 22. ib. der Erbe
mag wohl einfahren zu der Wittbe &c.* Qui textus in vetu-
stioribus

*An intra
tricesimi-
um in
Sax. pos-
sessio ap-
prehendi
possit?*

tiore Codice sic habet: der Erbe muß wohl fahren zu der
 Wettben in das Huß oder Gut/ che den drißigesten / durch das
 er bewahre / daß es nicht verlahren wurd / das an inn gehöret.
 Wit seyne Rathe sal auch die Frawe Beygrafft / und drißigeste
 thun / anders en sal er keine Gewalt haben an deme Gute bisß
 an das drißigeste. *Gloss. ad d. text. Roibschiz. von der Mitgift /*
Tit. 25. num. 8. Coler. de Proc. Exec. P. II. c. 3. n. 382. seqq. Schultes.
P. 1. qv. 21. Carpz. P. III. c. 14. d. 16. & alii quam plurimi. Simi-
lem dispositionem, mutatis tamen paululum verbis, Specu-
lum Svec. habet d.l. Da ein Mann stirbt und ein Weib hat /
 und nit Kind (Kinder) hat / die do erbent (erben /) sollen die
 Erben zu der Wittwen uf (auff) das Guth fahren / uns (bisß)
 zu den dreyßigsten / durch des sie bewahren / daß das Guth
 nicht gestohlen werd / des sie angehört. Eadem fere in Jure Lu-
 teciensi reperuntur *art. 27. 1. 2. aliis tamen verbis, quæ trans-*
scribere non vacat, & apud Mevium legere potest, qui vult.

XXXI. Scilicet non tantum in favorem heredis, sed
 etiam in odium ipsius tendit hocce spatium, quando nem-
 pe simul honorem defuncti, & favorem superstitis conjugis
 respicit. *Carpz. P. III. C. 14. D. 16. Noluere enim patrii Juris*
conditores, ut heres vulturio quodam more bonis relictis
inhiet, statimque aut mox post momentum mortis illa ad se
rapiat, impediatque luctum, & iusta defuncto persolvenda.
 Dixi etiam & supra, *Th. 17. superstitis conjugis habendam es-*
se rationem: quandoquidem Jure Saxonico maritus & uxor
bona communia quoad possessionem & usum habent, LR.
L. 1. art. 31. ibi: Mann und Weib haben nicht getzweiet Gut zu ih-
rem Leibe, art. 45. ibi: Daß er mit ihr in der Gewehr sitzet. C. 33.
P. III. ibi: Diweil die Wittib mit dem Mann bey seinem Leben
in gleicher Gewehr geseßen, Carpz. P. II. Const. 25. def. 8. quod ta-
tamen uti Collegio JCrorum Wittebergensium, cum jubet-
retur 1688. ut de hac re ad Sereniss. Elect. Sax. referret, visum,
ad ea bona, quorum possessionem superstes conjux vivente
adhuc defuncto per administrationem, vel alias vere ade-

ptus, restringendum. Vid. *B. Ziegl. de Success. stat. Wittib. qv. i. in fin.* Quæ cum ita sint, inde sequitur, tali casu nec possessionem esse vacuum, atque sic eo minus posse occupari res hereditarias ab herede. *Conf. superius dicta Tb. 17.* Quoniam tamen heredis maximopere interest, ne interim dissipentur bona, iniquum visum, eum prohibere, ne intret in ædes & curam gerat, ut conserventur. Quæ de causâ hæc omnia concessa in textibus allegatis leguntur. Ubi quoad veterem textum Juris Saxonici illud notandum, vocem *muß* ratione heredis non inferre quandam absolutam necessitatem, sed hypotheticam saltem, si nempe id, quod sui interest, curare custodireque velit. Ista vero cura non infert administrationem, quæ conjugii superstiti adhuc competit, sed tantum hoc heredi commissum, ut videat, ne quid alienetur, aut dissipetur, atque superstes conjux frugaliter, & ad usum saltem bonis utatur, probeque administret. Id quod versus Juris Saxonici anders satis indicat. In Jure Svevico versiculus ille non habetur, puto tamen vi argumenti a contrario sensu idem Jus Svevicum, ac Saxonicum velle, atque dum custodiam admittit, reliqua prohibere. Clarior est Juris Lubec. dispositio, quæ disertis verbis est concepta: *Sonsten soll er an dem Guthe keine Macht haben.*

*An etiam,
si uxor
mortua?*

XXXII. Cæterum cum textus Jur. Saxon. tantum loquatur de casu, ubi maritus mortuus, queritur: *an etiam ad casum, ubi uxor mortua, hæc dispositio trahenda?* Affirmativam mihi placere, jam tum innui, quando in præcedenti thesi de superstiti conjuge in genere dixi. Hoc vero ex identitate rationum fluere, puto: siquidem omnes illæ, quæ supra allatæ, ad hunc casum applicari poterunt, si superstes scilicet est maritus mortua uxore. Hoc enim mihi concedi velim, in Jure consuetudinario & statuario locum esse interpretationi huic extensivæ: *Franzk. de LL. n. 16.* Quod principium efflagitat, ut idem quoad Jus Svevicum sentiam, & eo magis cum voce *Mann* / vel sexu masculino etiam regulari-

gulariter foemineus comprehendatur. *DD. ad L. 1. de V. S.* Jus Lubecense omnem tollit dubitationem, quando diserte ait: haben Mann und Weib. Saxonicum Jus nullam facit distinctionem, an liberi adsint, nec ne: atque adeo, quod de aliis heredibus dictum, ad heredes, qui liberi sunt, pertinere quoque arbitror, praesertim cum nulla congrua diversitatis ratio dari possit. Imo & hi magis adhuc, quam alii consulere debent honori defuncti, nec superstiti conjugii esse graves. Speculum Svecicum vero differentiam facere videtur, quando diserte dispositionem ad casum restringit, si liberi non adsint heredes, oder nit Kinder hat / die da erben. Sed quia tamen & illo jure quies tricesimalis recepta, puto, verba ista *princip. in Tit. von Erbtheil*, exempli causa esse saltem intelligenda, non ut reliquos excludant casus: praesertim tantum *d. l. de eo agatur*, heredem liberis non extantibus posse custodiae causa intrare in bona, non quod non possit apprehendere vere possessionem. Si enim heres extraneus intra tricesimum custodiendi causa ingredi potest; multo magis liberi possunt, qui jam in aedibus defuncti plerumque morantur. His tamen omnibus datis, non sequitur, occupare vere illos tanquam possessores posse bona hereditaria, sibi que statim possessionem vindicare. Jus Lubecense ad casum non existentium liberorum restringit placita, quae excutere non vacat. Sufficiat *Mevium* allegasse, diligentissimum illius Juris scrutatorem. Sed finge, nullam adesse conjugem, annon tunc saltem occupatio statim potest fieri? Sane illa Juris Saxonici ratio hic cessabit, quae a communione possessionis inter conjuges desumpta est. Sed non cessant aliae. Qua de causa in regula adhuc subsisto. Non possum tamen non illud monere, exceptiones illas, quas supra Jus Civile *Tb. XXVIII.* suppeditavit, non respui quoque a domestico jure. Sicuti autem ille ingressus in bona custodiae causa nulli alii, quam heredi permittitur; ita si vidua, vel alius id impedire velit, judicis auctoritas sine dubio implorari poterit. *Coler. Proc. Execut. c. 3. n. 404.*

XXXIII.

Gerada, XXXIII. Geradam, aut Hergewettam non posse peti aut exigi ante tricesimum, certum est. *art. 15. L. 3. LandR. aut Hergewetta* *Gloss. ad Weicbb. Tit. 23. num. 6. Roischiz. de dote art. 15. num. 1.*
an peti Ex quo etiam est, quod præscriptio Geradæ aut rerum hereditariarum currere demum incipiat post tricesimum. *Goldb. de Gerada c. 9. num. 35. Carpz. P. II. C. 3. D. 12.* Interim illud notant Dd. Saxonici, posse cognatam intra tricesimum petere, ut ostendatur saltem Gerada, & claves exhibeantur. *Gloss. tricesimum?*

Gerada, *num. 7. Weicbb. art. 23. Roisch. d. l.* Disceptatum olim fuit inter *Morgengaba, & Mum Geradam, Morgengabam & dotalium propria autoritate re-* *Cominestinare, vel occupare possit? Quod* diserte postea prohibuit *Const. 33. Part. III.* Nam licet vivente marito in possessione *possint pro-* *earum rerum fuerit, L. 1. LandR. Art. 31.* imo res hæ ad eam *pria auto-* *jure proprio pertineant: noluit tamen Legislator hac re-* *ritate re-* *turbari solemnem illam quietem, & dari occasionem sinistra-* *tineri, vel suspitionis, & litium inter viduam, & hæredes. Carpzov. d. l.* *occupari? defm. 2.*

Heres in- XXXIV. Quod si itaque heredis, & viduæ manus intra *tra hoc* *tricesimum ligata, mirum non est, si circa omnes alios, qui* *spatium ab* defuncto, vel herede sibi quid deberi putant, idem sit re- *omnium* *ceptum.* Atque hoc est, quod DD. Saxonici tradunt, he- *omnino in-* *redem intra tricesimum a nemine inquietari debere, nec te-* *quietatio-* *nere illum respondere ulli, vel solvere. Coler. L. 1. Dec. 70.*
ne liber *Quam in rem præter art. 22. L. 1. allegare solent art. 15. L. 3. &* *esse debet.* *Gloss. ad d. art. 22. ibi: dieses müssen auch alle Kläger / oder die* *jenigen thun / welchen man schuldig ist: denn vor dem dreißig-* *sten soll niemand auff des Verstorbenen Schuld klagen / auch* *der Richter nichts daraus pfänden / noch jemand in das Erbe* *weisen oder kummern / also daß dadurch die Erbnis / oder der* *dreißigste gehindert werde: nec non Nov. 15. c. 5. exque eo de-* *sumtam Avrbent. Sed neque. C. de Sepulchr. viol. Quod enim* *ibi de novem dierum spatio dicitur, id nostri haud absurde* *ad tricesimale applicant. Reinh. L. 2. p. 1. diff. 43. p. 6. d. 57. propter* *non*

non similem, sed eandem ipsissimam rationem. *Rotshiz. de dote. a. 26. n. 75. Conf. Rotshiz. de dote a. 26. §. 75. Carpz. P. III. C. 14. D. 15.* Quæ omnia eo magis vera sunt, quando hereditas (quod quidem fieri posse intra tricesimum, antea Th. XXIX. dictum) nondum adita, sed jacens est, per quod tempus & jure communi neque ex vi judicati, neque ex vi facti cum defuncto celebrati, neque vi statuti manus injectio, vel parata executio locum habet, cum nulla extet persona, quæ posfit eo nomine interpellari, vel citari, & sic in mora constitui, prout id late deducit *Coler. Proc. Execut. P. II. c. 3. n. 373.* Ubi tamen dissimulare non possum, meo judicio DD. Saxonico-rum essarum, in Saxonia tempus hereditatis jacentis ultra DD. Saxo-XXX. dies non durare, *Carpz. P. III. C. 14. D. 14.* cum grano salis *nicorum esse accipiendum.* Et quidem ipse *Carpz. d. l.* id restringit ad casum præsentis heredis. Sed quia supponit, præsentem heredem talem fieri sine additione, illud dogma vero a me rejectum est, fieri posse arbitror, ut hereditas adhuc jacens sit ultra tricesimum, si maxime præsens heres: quamdiu nempe adeundi voluntatem verbis, vel factis non declaravit. Quod quando non factum, nullum apud me dubium est, quin privilegia hereditatis vacantis adhuc post tricesimum locum habeant: quamvis secus videatur *Colero de Proc. Exec. P. II. c. 3. n. 382.* Ne tamen lites contra defunctum cœptæ sufflaminentur, visum fuit D. Joh. Georgio II. Electo. *Processus Saxoni in Resol. Gravam. de 1661. §. 20.* statuere, ut durante *contra defunctum* spatio deliberandi a procuratore defuncti interim nomine *ceptus* heredum continerentur, salvo tamen heredum jure repudiandi, vel abstinendi. *Dr. Schwendend. Proc. Fibig. c. 2. p. 393.* *continued* Ceterum illorum sententiam probamus, qui existimant, ex *andus post* *L. 3. C. de præscript. XXX. vel XL. annor. L. 7. C. de heredit. petit. mortem.* *L. 8. C. de jure delib. satis probari posse, jus immixtionis, & additionis non nisi lapsu 30. & in Sax. 31. annorum & diei extingui. art. 29. Lib. 1. LandR. Struv. Ex. 34. th. 29. Carpz. P. II. C. 3. D. 10.* nisi brevius spatium a testatore sit definitum. *L. 72.*

ff. de acquir. vel omitt. hered. ubi Brunnem. Quodsi autem nulum tempus a testatore definitum, illi, quorum interest, e. c. creditores, legatarii petere possunt ut certum tempus heredi statuatur, intra quod voluntatem exponat, *L. 23. §. 2. ff. de Hered. instituend. L. 69. ff. de Jur. delib. L. 9. C. eod. imo & heredes ipsi deliberandi spatium petere possunt. L. 19. C. de Jure delib.* quod spatium, si specialiter tempus non petitur, annum est, ex quo quis scivit, delatam esse hereditatem. *d. L. 19. (vid. tamen L. 36. §. fin. C. de inoff. testam.)* Si itaque sint, qui urgeant declarationem, creditores, & legatarii, heres vero intra illud non declaraverit voluntatem abstinendi, vel repudiandi, pro eo habetur, qui adiit, & sic in solidum tenetur. *L. ult. §. penult. de Jur. delib.* Si autem substitutus urserit declarationem, nec illa intra annum facta, heres pro repudiante, vel abstinente habetur, atque substituto facit locum. Quod idem est, si proximus gradu exegerit istam declarationem. *L. 69. ff. de acq. vel omitt. hered. ubi Brunnem. Conf. Resol. Gravam. Elect. Sax. §. 70.*

Quæ intra XXXV. Sunt quidam a Colero n. 406. relati casus, ubi *tricesi-* solutio peti, & executio decerni potest hereditate jacente, *mum pos-* dubito tamen, an illud, quod ibi dictum, ad tricesimale *sunt exigi?* spatium applicari possit. Interim omnibus notissimum, ea, quæ Ecclesiæ, ejusque ministris debentur pro sepultura, non tantum intra trigesimalum sit, aut nunquam, aut ægerime concedi. Quod licet, utrum principis juris hætenus enarratis, conveniat, merito dubitaveris, licet quoque Juri Canonico, quod Simonia illum accusat, qui sepulturæ ratione quicquam accipit, *c. 8. 9. 29. 40. X. de Simon. c. 12. c. 13. 9v. 2.* contrarietur: tolerari tamen, quia mos ita fert, potest, nec invidendum Ecclesiæ, si modo τὸ ἐπιτελεῖς non negligatur, & si pauper funerandus, saltem solutionis moræ quicquam indulgeamus, rigorose nimium nil exigentes, ut loquitur *B. Carpz. L. 2. Jurispr. Eccl. D. 374. Conf. idem D. 391. d. l.*

XXXVI. Lo-

XXXVI. Locus hic est agere de nobili illa quæstione, Arrestum quam DD. Saxonici magno conatu movent, tractantque: an intra *Arrestum intra tricesimum peti possit, & impetrari?* tricesimum Prolixe hoc negat *Coler. de Proc. Exec. P. 2. c. 3. num. 395. seqq. num. peti cum aliis plurimis, quos recenset ex parte Carpz. P. I. C. queat. 30. D. 38. num. 1.* quorum nolo repetere rationes, quas allegant; *Colerisensimam tamen partem ex illis sunt petita, quæ a me habentia. Stenus disputata. Contradicit hinc Arum. Dec. 4. L. 2. Fibig. Arumai Proc. P. 2. c. 1. §. 2. Carpz. P. I. C. 30. D. 38.* Totam hanc controversiam facili negotio decidi, atque dissentientium opinionem conciliari posse, puto, si modo observaverimus, Arrestum in Saxonia duplicem ob causam, duplicique modo peti, & concedi: scilicet ut vel exigendi debitum causa, *Decisio Questio- nis.* vel persona securitatis ergo detineantur, vel sequantur; vel ut per arrestum jus reale obtineatur. *Reue- strerunt; d. T. 51. ubi Martini.* Arresta, quæ ob priorem causam petuntur, regulariter tum jure communi, tum jure Sax. prohibita sunt; *L. 1. C. de exec. rei judic. L. un. C. de probib. sequest. R. S. D. d. 1.* Sunt tamen certi casus, ubi arrestum hocce licitum est, qui recensentur *d. T. 51. ubi Martini.* Quodsi itaque de tali arresto, quod fit debiti exigendi causa, per quod vel mortui sepultura impediri, vel etiam heres, alique relictus turbari, & inquietari possunt, quæstio sit, facile concesserim *Colero & sequacibus, haud licere illius petitionem, & multo minus concessionem: nisi fortasse summum periculum in mora sit, metuendumque, ne bona in alium transferantur locum, vel dilapidentur, vel heres de fuga suspectus, & in eo loco, ubi negotium vertitur, possessionatus non est. Quibus casibus injustissimum foret, denegare istam arresti impetrationem. Martini T. 51. §. Oder aber. Vid. Carpz. P. I. C. 30. D. 38. num. 3. Arum. d. l. num. 15. & 51.* At vero, si de eo arresto sollicitus quis sit, quo jus reale in bonis debitoris quæritur, & obtinetur, *Arumai, & Carpzovii* probo sententiam. Postquam enim arrestum hocce apud Judicem jus reale, & prelacionem

nem obtinendi causa petitur solum, & impetratur, nec petitione ista heres statim in jus vocatur, nec manus injectio intuitu rei vel personæ fit, nec sepultura impeditur, nec lugentes inquietantur, non video, quomodo hæc creditoris vigilantia illicita esse queat, viderique possit, injuriam illum facere, qui jure suo, lege permittente, nullibique prohibente, est usus. Ut taceam, non temere hodie concedi arrestum, nisi probabilis conjectura adsit de facultatibus lapsis. Neque etiam quicquam efficere potest, quod persona non adesse dicitur hereditate jacente, adversus quam arrestum peti possit. Nam si heres jam adiit, obiectio hæc statim concidit: si non adiit, ficta persona hic sufficit, hereditas nempe, quæ defunctum repræsentat, cujus res vinculo ligare satagit ille, qui arrestum petit. Quod si dixeris, inquietari heredem tunc, si arrestum denunciatur, negaverim illud, dum denunciatio ista sine molestia, aut turbatione quietis facile fieri queat; ut ne dicam, illam non absolute necessariam videri sed saltem ideo fieri, ut in bonis postea alienatis jus quoque reale arrestans exercere queat. *argum. §. 4. tit. 51. Ordinat. Jud. El. Sax.*

Fatale renovationis arresti quando incipiat?

XX XVII. Hæc dicta sufficiant de famosa illa quaestione: de cuius occasione non possum mihi temperare, quin de eo quaesito in medium quaerdam proferam, de quo dubitatum disceptatumque esse inter rerum forensium peritissimos viros, audivi: *Utrum scilicet fatale renovationis arresti currat a tempore petiti, an vero a tempore impetrati seu concessi a Judice arresti?* Scilicet plerumque fieri solet, ut iudex statim, quo arrestum petitur, illud quoque concedat: quo casu omnis dubitatio cessat. Sed contingit tamen etiam, ut iudex non statim petitis deferat, sed post intervallum demum arrestum petitum decernat: hoc itaque casu hæc quaestio locum habet, a quo tempore renovationis istius terminus factus inchoandus? Ego, qui de experientia forensi gloriari non possum, miratus sum, dubia hæc esse, quæ ob frequen-

tissi-

tissimum usum certissima putavi, & quæ præctica forensi comprobari, harum rerum peritissimus *Carpzovius* jamdudum *T. 21. Proc. art. 4. num. 12. & Dec. 79.* & jam alii ante illum asseruere. *Berl. P. I. Dec. 106.* Sed quicquid sit de usu hodierno, de quo aliis judicare liberum esto, si ex jure scripto decisio petenda, verissimam puto *Carpzovii* sententiam, tempus scilicet renovationis a die non petiti, sed impetrati arresti esse computandum: quippe quæ tum textibus expressis, qui omnem, quæ notissima *Dd.* vox est, tollunt dubitationem, tum ratione quoque innititur. Textus autem illi habentur in *C. 29. P. I. Tir. 51. N. G. D. §. Wie aber nun.* in quorum illo hæc verba: *Als bald wenn ihm der Kummer gesstattet in hoc vero: ein jeder Kummer/als bald er verstattet/von 14. Tagen zu 14. Tagen / reperiuntur;* quibus quid quæso clarius esse potest? Neque etiam hæc dispositio ratione destituitur, quandoquidem renovatio arresti arrestum præsupponit, quod certe renovari nequit, nisi antea præexistat. *arg. L. ult. ff. de collat. bon. L. 1. §. ult. ff. quib. mod. ususfr. amitt.* Existere autem nequit, nisi concessum a Judice, cum sola petitione partis arrestum factum esse proprie ita dictum, nemo unquam dixerit. *Martini ad §. 10. tit. 51. Ord. Jud. num. 10.* Nil moror, quod vulgo dicitur, Arrestum retrahi ad primum initium: nam id de effectu juris realis intelligendum est, quod a momento petitionis creditor legitime profectus arrestum sibi acquirit, ita ut omnibus, qui post ipsum arrestum petiere, præferatur, *N. G. D. Tir. 48. Moll. Sem. L. III. c. 44. num. 14. Carpz. P. I. C. 28. D. 144. 145.* atque adeo ad formam arresti contra clarissimas Constitutiones trahi neutquam potest. Unus tamen locus est, quem adversam sententiam tuentes in partes vocant in *Resol. Gravam. de anno 1661. §. 9.* ubi id habetur: *Auch wegen dessen Verneurung / und Uebergebung der Kummer-Klage a tempore Registraturæ, NB. wie sonst bräuchlich/ gehalten werden.* Sed quia locus hic *de Registraturæ* utitur, quæ tum de Registratura oblationis licelli

belli supplicis, seu petiti arresti, seu præsentati; tum etiam de registratura concessionis, seu impetrationis intelligi potest: nescio, qua ratione ex ambigua hac voce sententia defendi queat, quæ apertissimis Constitutionibus, & rationi advertatur. Quin potius hic textus ex illis explicandus est, & ideo præsertim, quia ad usum provocat, verbis: wie sonst bräuchlich, quam anterioribus Constitutionibus conformem intellexisse Serenissimum Electorem, credibile est, quousque, contrarium usum ante has resolutiones obtinuisse, non est probatum. Quid quod vocabulo *registriren / registraturæ*, ipsam concessionem intelligi, series textus *d. §. 9.* satis docet. Postquam enim ibi Serenissimus Legislatur de requisitis arresti, quæ secundum *Edictum Torgav. & Ordinationem Proc.* exiguntur, egit, quibus inter alia etiam id continetur; arrestum non concedendum esse, nisi petens demonstrat: daß sein Schuldner mit vielen Schulden beladen / und in Abfall seines Vermögens gerathen sey; subjungit postea, hoc non ita rigorose observandum esse, sondern es sollen hinlänglich dergleichen Arrest wosfern die Schuld richtig / und durch Brieff und Siegel bey Angebung derselben hergebracht / wenn auch gleich der Creditor den Abfall der Nahrung bey dem debitore nicht so gar exacte, oder genau / gleichwohl etlicher massen / bescheinigen kan / registrirret werden. Quoniam itaque jus antierius circa concessionem mutare voluit Potentiss. Saxo, de quo in verbis relativis, seu enunciativis egerat; dispositiva verba etiam de eadem concessione esse accipienda, ratio postulat. Intelligo, quosdam mediam hic sententiam fovere & putare, tum a tempore petiti, tum etiam a tempore impetrati arresti renovationem posse computari. Fateor, æquitatem præ se ferre hanc opinionem; sed vellem, rationes, fundamentaque in medium producerentur. Quibus deficientibus, non puto, Juris interpreti licere contra apertissimas leges de jure respondere, aut judici jus dicere. Atque quo eo minus asserto subscribere possum, efficit §.

Wenn

Wenn auch dieser form nicht striete nachgegangen wird / so der Arrest nicht zulößlich seyn / auch dergestalt niemals verstatet werden / mit einer oder der andren renovation oder Einbringung der Kummer = Klage zu anticipiren : qui statim subjunctus est dispositioni, qua, ut tempus renovationis arresti ab impetratione incipiat, jubetur. Cæterum impetratum arrestum non tum demum dicitur, quando a Magistratu recognitio datur, cum ea in unum atque alterum diem nonnunquam differri possit, sed a tempore factæ concessionis, cujus causa Registratura fieri solet, & debet. Conf. B. D. Zigl. ad T. 51. N. G. D. p. 317. Quem ipsum sententiæ meæ patronum, eumque in re judiciaria verfatissimum habere, jucundum est. Sed hæc *ως εν παροδοι*. Jam in viam redeundum.

XXXIIX. Videlicet de eo jam dispiciendum : *Utrum An Testamentum intra tricesimum apertura tabularum, vel publicatio testamenti, que quomodo inter se differant, Harim. Pistor. Obs. publicari 199. ostendit, fieri possit?* Jure Rom. olim testamenta intra *possi* intra triduum, vel quinque dies a præsentibus, ab absentibus *tricesimo* vero intra eosdem, postquam adessent, aperienda fuisse, *num?* ex Paulo 4. *sentent. 6.* liquet, quem locum *Briffon.* adducit. Quia tamen a Justiniano spatium novendinale introductum, atque tum heredes, tum cognatos ad aperturam citari oportet, qui sine turbatione luctus his actibus vix interesse possunt, nullus dubito, quin juxta novissimas Justiniani Constitutiones intra spatium novem dierum ab his actibus abstinendum sit. Ob eandem rationem jure Saxon. intra triginta dies tabulas aperiri non posse, nec testamentum publicari, recte tradunt *Wesenb. ad Tit. de acqu. vel amit. poss. num. 7. & Tit. Testam. quemadm. aper. num. 4. Daub. de Testam. ad L. 2. C. de Testam. p. 391. num. 10. Solut. Exec. 38. §. 166.*

XXXIX. De Inventarii confectioe DD. Saxonicos *An Inventarios* con-hoc spatio

conficiendum?

confici debere, statuere videantur. *Gloss. ad T. 6. L. 1. Zobell. in Gloss. lat. ad Tit. saepe alleg. 22. lit. a. Zob. P. II. diff. 56.* Quorsum etiam pertinet sententia Lipsiensium apud *Beat. de Testam. & success. P. II. p. 226.* ibi: *So ihr in den dreysigsten keine Fundzedel oder Inventarium nicht habt machen lassen; So mögt ihr auch noch zur Zeit / und förder keines machen. Coler. de Proc. Exec. P. II. c. 3. num. 389.* dubitanter de hac re loquitur, contextus tamen docet, illum ejusdem esse sententiæ, intra nostrum tricesimum fieri oportere inventarium. Sed nescio, utrum hæc probari possint, venioque in eam sententiam, Glossam Sax. & DD. jus civile & Sax. confudisse, atque, quod in *L. fin. C. de jur. delib. de XXX. diebus*, intra quos inventarii confectio inchoanda est, habetur, ad nostrum tricesimale spatium traxisse, id quod allegationes illorum satis innuere videntur. Verum non puto, jure illud factum esse, cum plane alia unius, vel alterius spatii ratio sit. Potius ita sentio, inventarium cum sine turbatione luctus & strepitu fieri haud possit, præsertim si ampla sit hereditas, abstinendum esse intra tricesimum ab ista opera. Audio etiam ex peritissimis Viris, nunquam intra tricesimum inventarium confici solere, sed post tricesimum demum, nisi fortasse summa quedam necessitas id urgeat, vel pauca sint forte hereditariæ res & viles. Quibus positis, facile judicare licet, nec intra tricesimum, uti nec jure civili intra novem dies, eadem ratione licere progredi ad divisionem rerum hereditariarum, seu familiam herciscundam. *Wesensb. ad Tit. de jur. delib. in fin. Zobell. P. II. Diff. 55. num. 2.*

An divisio fieri queat?

XL. Nec intra XXX. commœstibilia possunt occupari a vidua, d. Const. 33. Quoniam enim ea cibaria huc spectant quæ post tricesimum super sunt. *Arr. 22. L. 1. EDR. Const. 34. P. III.* Ibi *Carpzov. def. 2.* consumptorum autem a familia intra hoc spatium nulla habeatur ratio. *Const. 33. P. III. Coler. P. I. decis. 201. num. 10. Carpz. d. l.* consequens est, non dici posse quid loco cibariorum debeatur ante tricesimum finitum; ut ne dicamus de

de turbatione quietis, quæ divisio cibariorum secum fert. *Vid. infr. th. 75. § 99.* Id vero non abnuerim; licere viduæ intra *Vidua se* diem tricesimum, vel ipso die tricesimo denunciare heredi, *gravidam se esse prænantem, quod recentiores Codices dicunt sibi esse intra* hactenus *hactenus* quorum verborum loco antiquior Codex, *tricesimum* quem Bibliotheca Witteb. publica servat, utitur formula, *num de-* *L. 1. d. 33. und sie sich vorhafftig beweiset. Vid. hac de re Schilt. nunciare* *Exerc. 36. §. 125.* *potest.*

XLI. Supra jam dictum fuit, intra tricesimum hereditatem defunctum repræsentare Theſ. XVII. Ex quo principio id fluit, onera ac commoda hereditatis esse eadem, ac si defunctus adhuc in vivis esset, atque adeo omnia, quæ intra tricesimum cum familiæ alendæ, tum alterius rei causa necessario expendenda sunt, ex communi hereditatis massa præstanda venire. *Gloss. ad L. 1. d. 6. Landd. fol. 316.* Hinc porro est, quod intra tricesimum augeatur ex fructibus aliisque accessionibus hereditas, *arg. L. 20. §. 3. ff. de hered. petit.* atque *Fructus* adeo omnes fructus civiles, quorum dies cessit post mortem, *civiles quo-* durante spacio tricesimali, hereditati accedant, licet res ipsa, modo ad ex qua fructus illi percipiuntur, e. g. feudum, non ad here- *heredita-* dem, sed alios pertineat successores. *Const. 37. P. III. Harr. Pist. tis perti-* *L. 1. qv. 24. Carpz. P. III. C. 16. D. 8. quam vis Colerus dissentiat, neant?* & in partibus Thuringiæ (intellige iis, quæ ad Lineam Ernestinam spectant) contrariam opinionem receptam esse, dicat *Dec. 286.* Enimvero *Carpz.* illam, quam antea defendimus, sententiam extendit quoque ad eum casum, si dies paulo *post tricesimum* cessit, *P. III. C. 72. D. 21.* quæ sententia, licet valde æqua videatur, nescio tamen, an rigorem examinis ferre possit. Quemadmodum autem nullum dubium, heredem, qui intra tricesimum adit, sibi præjudicium creare posse, atque privilegia jacentis hac parte amittere, *arg. L. pen. C. de part.* siquidem hæc fructuum perceptio illius commodum concernit: ita non puto moram heredis in adeundo post tricesimum, nec absentiam quoque ejus illi, ad quem rei *G* *domi-*

dominium pertinet, damno esse posse, ita nempe, ut carere illum oporteat ulterius fructibus ex re ad ipsum devoluta. *arg. L. ii. 74. ff. de R. 7.*

*Redemptio
subsellio-
rum Tem-
pli.*

*Tricesimi
ratio et-
iam in pu-
blicis ha-
betur.*

XLII. Apparet autem ex his, rationem tricesimi quoque haberi in illis, quæ ad hereditatem proprie non pertinent, quale quid sine dubio est Feudum, uti omnibus, qui indolem clientelarum non ignorant, notissimum est. Nescio, annon huc referri debeat, quod in hinc terris intra simile fere spatium proximi cognati cognataque redimere debeant subsellia templorum, de qua re agit *Carpz. Jurispr. Eccl. L. 1. T. 23. D. 368.*

XLIII. Notum etiam est omnibus, intuitu publicæ rei tricesimalem quietem esse moribus receptam. Quodsi enim mortuus officium gesit publicum, non videmus temere aliquid intra tricesimum innovari, neque surrogari alium in illius locum, qui decessit. Sane Jus Canonicum, diserte in-
probat illas electiones, quæ sunt factæ viduata Ecclesia ante sepulturam Episcopi. *cap. 36. X. de Elect. Barbof. de offit. & po-
rest. Episcop. P. I. T. 1. c. 3. n. 15.* Imo ubivis fere apud Evange-
licos est receptum, mortuo Ecclesiæ ministro non statim alium in ejus locum suffici, nee tricesimo finito, sed differri id, usque dum annus gratiæ, qui vocatur, sit finitus, si modo necessitas, aut salus Ecclesiæ aliud non exigat. *Carpz. L. 1. Juris-
pr. Eccl. D. 15. 162. 166.* Non possum, quin hic mentionem faci-
ciam optimi instituti, quod laudatissimum Collegium JCto-
rum in hac Academia servat, quando unus ex ordinè fun-
ctus est vita, cui solenne est, ut superstites per tricesimale
tempus incedant vestibus, palliisque, quibus lugere se colle-
gam serio testantur.

XLIV. Si animus esset, in amplissima Juris publici uni-
versalis spatia evagari, adduci forte quædam possent de ele-
ctione Imperatoria, præsertim illud, quod *S. 21. c. 1. A. B.* ha-
betur, Electorem Moguntinum intra unum mensem a die
notitiæ obitus Imperatoris continue numerandum, mor-
tem

tem Cæsaris reliquis Electoribus inclinare, eosque ad novam electionem convocare debere. Nullus dubito, quin, si Elector Moguntinus in Aula Cæsarea præfens sit, vel si alibi degat, mox tamen notitiam mortis habeat, statim post mortem Imperatoris Coelectoribus suis casum vacantie Imperii significare possit. Nulla quoque lege prohibitum scio, quod Electores, si vel in Aula Imperatoris, vel alibi omnes simul reperiantur, statim post mortem ad electionem accedere possint. Credo tamen, & ipsos aliquod spatium honori depositi Cæsaris esse tributuros, nisi salus Reip. moram non patiatur. Huic tamen disputationi raro forte erit locus. Sed nec tempus, nec institutum patitur hisce immorari, potius id agendum est, ut ad finem properemus.

XLV. Quæcunque intra tricesimum fieri non possunt & debent, post tricesimum licere, modo alias non prohibita sint, satis liquet. Certum est etiam per tempus hujus tricesimalis quietis creditori nullum præjudicium ex præscriptione oriri posse. *arg. N. 115. c. 5. L. 2. C. de Ann. exc.* Addamus tamen pauca, quorum Jus patrium diserte facit mentionem. Atque Commestibilia inter primo quidem non possum, quin adducam, quod Jus Sax. in- jungat divisionem Cibariorum inter viduam Nobilis & here- dem, quæ portio vulgo *Mußtheil* a necessitate dividendi, dici heredes solet. *Vid. art. 22. L. 1. LandN. Constit. El. 33. 34. P. III.* Quæ sunt divi- res & aliis Germaniæ populis non incognita fuit, prout id *denda. Speculum Svec. tit. sapius alleg. von Erbtheil* satis indicat. Quid- nam vocabulo cibariorum, commestibilium, vel *Mußtheils* in- telligatur, DD. Saxonici passim docent, atque ea de re præfer- tim *Rosfebiuz. ibique Schultes Tr. de Dot. art. 20. Moller. ac Capz. ad dist. Const. Elect.* videri possunt, quæ repetere meum non est, præsertim cum jam alias pagellæ præter spem sub *Non por- manibus creverint.* Labet tamen unam atque alteram quæ *sunt pro- stionem delibare, si modo primum id monuerim, viduam nec propria auto- ritate a- post tricesimum propria autoritate insciis heredibus por- ritate a- tionem istam sibi arrogare posse. art. 22. L. 1. ibi: Nach diesen vidua oc- muscupari.*

muß die Frau mit den Erben mißtheilen alle Hof- & Speise/ die nach den dreßßigsten überbleibet in jeglichen Hofe ihres Manns/ oder wo er sie hat in seinen Gewehren. *Const. 33. P. III. ubi Carpz. d. 3. quandoquidem nulla divisio sine alterius consensu fieri potest. L. f. C. Comm. divid.*

Quinam XLVI. Disputatum quondam fuit: num viduæ quid ex fructus ad illis frugibus debeatur, qui tempore mortis mariti in agro, vel Comestivi vinea adhuc sunt, ante diem tamen tricesimum in aedes, horrea bilia per- aut cellis inferuntur. Aientium partes sustinet Zobel. in Gloss. vineant, an lat. ad art. 22. L. 1. Et. Rorschiz. a. 20. n. 12. Coler. Dec. 60. n. 69. Sed in agro jam olim Scabinis Lipsiensibus contrarium placuisse, sententia testantur post D. Tit. von Bieh und Getreide. Scilicet volunt hujus negantis sententiæ patroni, saltem tempore obitus in ædibus mariti defuncti reperta esculenta ad comestibilia pertinere, quia textus juris Saxonici illorum saltem cibariorum mentionem facit, quæ gehoffte Speise/ & maritus habuit in seinen Hoffe / oder Gewehr. Quod de illis comode dici nequit, quæ post mortem inferuntur. Quam sententiam lectio Codicis antiquioris nostræ Bibliothecæ publicæ, quæ sic habet: ader wo er sy hatte bynnen seinen Gewähren / valde firmat; cum recentior legat: oder wo er sie hett in seinen Gewehren. Sed quia supra aliquoties fuit dictum, tricesimali spatio omnia in statu esse fingi, ac si ipse defunctus adhuc viveret, videri forte possit, & illud huc locum invenire debere; & eo magis quidem, cum adversus viduam hoc argumento utamur, ut evincamus, nomine consumtorum intra tricesimum nihil omnino viduæ deberi. Verum cum textus juris Saxonici ab ista regula exceptionem suppediter, & in dubio res hereditati potius accedere, quam alius credatur, non multum ponderis hæc objectio habebit. Quicquid hujus sit, negantium sententiam diserte probavit D. Augustus, Saxonix Elector C. 34. P. III. qua stante; nullum dubium, & idem esse dicendum de frumento, tempore obitus jam demesso. *Carpz. d. l. d. 4.* Item de frumento, quod

quod subditi quotannis præstant, cujus dies cessit intra tricesimum. *Berl. P. III. Concl. 47. n. 6. Carpz. d. l. d. 5.*

XLVII. Elegans Quæstio est: *Utrum frumentum a marito vivo venditum, nondum vero traditum, nec vere, nec fiste, mentum, ad commestibilia pertineat, atque viduæ cedat?* De qua tamen vivo marito Dd. Saxonici silent omnino. Sane ego in nullum incidi, qui expenderit hoc quæsitum. Pro negativa facere videtur, sed tur, quod uxori vivo adhuc marito nullum jus domini hac parte competat, quippe cui cibaria illa domestica post obitum demum mariti & quidem quatenus post tricesimum sumperunt, debentur, atque adeo marito integrum fuerit, tantquam domino de re sua liberè disponere. Quæ res eo minus dubii habet, si ponamus, venditionem istam in fraudem uxoris haut esse factam, sed vel ob necessitatem, vel quod pecunia ex frumento redacta in alium familiæ usum commodumque vertenda. Accedit, quod emtio venditio statim perfecta sit, simul ac partes inter se de pretio conuenerint, & necessitatem tradendi sequi ferat, si emtor a sua parte solvendo pretium, vel implevit contractum, vel implere paratus est. Sed quicquid tamen hujus sit, uxoris causa hac parte omnino potior videtur. Nam licet venditum sit frumentum, ideo tamen alienatum perfecte dici non potest, *arg. L. 67. ff. de V. S. cum quàm diu traditio non facta, sola venditione nec possessio, nec dominium in emtorem transeat.* L. 20. C. de pact. L. 8. C. de Act. emti. Non refragor quidem illorum sententiæ; qui rectæ rationi adversum non putant, nudis pactis dominia rerum transferri posse. Sed quia hoc iure nos non utimur, frustra est, ad id provocare. Postquam itaque juxta Saxonici juris placita omne frumentum, quod in domo & possessione defuncti mortis tempore est, quoad dimidiam partem ad commestibilia refertur, bona consequentia concludere licet, venditum, nondum vero traditum frumentum viduæ denegari non posse. Quam ipsam sententiam maximopere confirmat argumentum ex *L. 15. C. de R. V.*

de R. V. Quodli enim in re duobus ab uno eodemque debita ille potior est, qui traditione jus in re prior est nactus, potior etiam hic vidua erit, in quam ab ipso jure morte mariti dominium cibarium fuit translatum, antequam emtori frumentum traditum, & jus reale acquisitum. Quo facta necessitas tradendi frumentum intuitu heredum evanescit, cum in potestate priorum praestatio ista amplius non sit, factisque sibi fieri putet emtor, si ad id, quod interest, & ad recuperandum pretium, si id jam solvit, agere queat; quamvis priori petitione, si moram venditoris non probaverit, parum forte efficiet. Et ad istam sententiam J. C. Torum Wis-teberg. Collegium mense Nov. M. DC. XCIII. respondit.

P. P.

Hat G. M. B. von L. zu W. Kurz vor seinem Ableben alle sein auf dem Boden und Scheunen liegendes Getraide W. B. von L. vermittelst eines schriftlichen Contracts, und zwey-umb der Ursach willen verkauft/ damit durch das versprochene Kauff-Geld seines Eheweibes verfestes Geschmeide noch vor seinem Ende eingelöset werden möge. Nachdem aber besagter G. M. B. verstorben / will dessen hinterlassene Wittbe ermelde-ten Kauff in Zweifel ziehen / und die Helffte des verkauften / aber annoch in ihres verstorbenen Mannes Guthe zu W. verhandenen / und an den Käufer nicht übergebenes Getraides nebst andern zum Nutztheile gehörigen Stücken hinweg nehmen. Da-hero der Herr hierüber des Rechten berichtet seyn will / nach mehrern Inhalt des uns zugeschickten Berichts.

Wenn nun gleich ein Weib bey ihres Ehe-Mannes Lebzeiten das Nutztheil zu fordern nicht berechtiget / und daherof-ten sein habendes Getraide zu veräußern unverwehret / in gegenwärtigem Fall auch / daß G. M. B. in fraudem seines Eheweibes das Getraide alieniren wollen / nicht zu vermuthen / vielmehr aus denen Umständen so viel / daß er solchen Handel aus Noth und

und zu Wiedererlangung besagten seines Eheweibes versetzten
Geschmeides vorgenommen / zu ersehen.

Dennoch aber und dieweil des Herren Bericht nach das
ermeldete Getraide annoch in des Verkäuffers Guthe zu W.
verhanden / und dem Käufer noch nicht übergeben / also weder die
Possess, noch das Eigenthumb auf diesen gebracht worden / viel
mehr beydes bey dem Verkäuffer verblieben / und daher besag-
tes Getraide pro re alienata nicht zu achten:

Arg. L. 67. ff. de V. S.

Franzk. de Laud. §. 14. num. 83.

Hiernechst nach Inhalt der Sächs. Rechte alle dasjenige Korn/
und andere Stück / so zum Wustheil zu rechnen / welche zur Zeit
des Mannes Absterben in seinem Hofe / oder Behausung / oder
wie solches die Rechts- Lehrer auslegen / in seinem Eigenthumb
und Besitz gewesen / so viel davon noch nach dem Dreyßigsten
übrig auf die Witte zur Helffte bey dem Ableben des Mannes
ipso jure verfället werden;

Selbiger auch / und deren also erlangten dinglichen Recht
und Eigenthumb / der zwischen den verstorbenen Ehemann / und
seinen Bruder geschlossene Handel / und das daraus stießende
persönliche Recht / keinesweges nachtheilig seyn mag.

Arg. L. 15. C. de R. V.

Endlich dem Käufer / wenn selbiger des Verkäuffers Erben / in
deren Vermögen die Ubergabe des verkauften sämtlichen
Getraides vorigo / da die Sache in einem andern Stand gera-
then / nicht steht / dieserhalber Anspruchs zu erlassen nicht gemey-
net / ad interesse zu belangen / unbenommen.

So erscheinet daraus allenthalben so viel / daß G. M.
B. zu L. hinterbliebene Witte / im Fall sonsten des verstorbe-
nen Mannes Güther zu Bezahlung der Schulden zureichen / die
Helffte

Helfte des vorhandenen Getraides / nebst andern zum Mußtheil gehörigen Stücken zu fodern wohl berechtigt. Es wäre denn / daß oftmaldes Getraide dem Käufer durch Zumesung / oder auf andere Art übergeben worden / und nur bloß zur Verwahrnis in des Verkäufers Haus und Hof liegen blieben / also das Eigenthum und der Besitz auf seinen würcklich kommen / auf solchen Fall hat es dabey billich sein Bewenden / und ist die Witbe die beschehene Alienation zu sechten / oder die Helfte erwehnten Getraides zu fodern nicht besugt. B. N. W.

Morgengaba.

Conferripotest programma, occasione hujus Dissertationis scriptum, a M. D. Bergero, eo tempore Fac. Jur. Dec. 1700, quod junctum est Resol. Laurerb. p. 891.

XLVIII. Quanam Morgengabæ ratio sit, apud DD. Saxon. late quoque traditur. Vid. Rorschiz. & Schult. loc. saepe alleg. Inter species illas, quæ ad Morgengabam pertinent, ædificia carpentata sunt, quod vulgo gezäunet / gezimmert dicitur. Quibus verbis quid intelligatur, docet Gloss. ad artic. 20. L. 7. fol. 65. Hoc saltem ideo adduco, quoniam eodem artic. 20. habetur, viduam intra sex post tricesimum septimanas carpentata ista tollere debere, sed sine pernicie fundi.

Renunciatio tricesimalis quietis an valeat?

XLIX. Plura in medium proferri possent, nisi intra cancellos Academiæ dissertationis subsistendum esset. Antequam tamen finiam, de illo adhuc dicendum mihi superesse video, *Utrum tricesimali quieti renunciari possit?* Ubi quidem in genere respondendum est, eatenus licitam esse renunciationem, quatenus quies ista favorem renunciantis concernit: illicitam vero quatenus alterius jus, vel honorem, vel honestatem publicam simul tangit, L. pen. C. de pacis. L. 74. ff. de R. J. Cap. 5. X. de arbitris. L. un. C. de offic. Com. Sac. larg. Atque hinc patet, heredem, viduam, illasque personas, quarum Novella 115. c. 5. facit mentionem, gaudere hujus spatii bene-

beneficio, si maxime defunctus cum in vivis effet, illi renunciarerit. *arg. L. 1. C. de Usufr. L. pen. C. ut in poss. Legat.* Fluit inde quoque, posse heredem, posse viduam, aliasque personas, ad quas hæc res pertinet, jure suo cedere, atque e.g. heredem pati, ut intra spatium hocce conveniatur, vel solvere; posse porro viduam intra tricesimum relinquere possessionem, atque permittere, ut heres illam solus occupet: modo honestatis ratio non negligatur, corpus defuncti non afficiatur injuria, vel iusta, & luctus, præsertim apud illas personas, quæ non tantum ex pietate, sed ob justum legis lument, impediuntur, vel quisquam alius ex illis, quos Novella indicat, inquietetur. Quod si vero defunctus adeo prodigus fuerit existimationis suæ, ut omnimodo huic renunciaverit quieti, pactusque, ut liceat funus impedire, indignum existimo illum hoc beneficio, *arg. L. 5. §. 1. ff. de statu homin.* eodem modo ut illum, quem more majorum lugeri non oportet. *L. 11. §. 1. ff. de his, qui notant. inf.* ita ut consentientibus illis, quorum interest, nulla plane ratio tricesimalis spatii haberi queat. Quod ita tamen intellectum volo, modo honestas & salus publica non sentiat detrimentum, quod tunc contingit, si nimis diu cadavera jaceant insepulta. Confer. *Svarez. in L. Post rem judic. extens. 5. n. 8. ff. de Re Jud. Thef. 23. supra Gutherius de Jure manium L. 3. c. 28.*

L. Superest deinde, ut de pœnis aliquid addam, quæ *Pœna* eos illos sequuntur, qui tricesimale spatium turbant. Ubi prius, qui mo quidem notandum, actus susceptos intra hoc spatium *tricesimale* omnes, qui non debebant suscipi, esse invalidos, & nullius spatium momenti, ita ut nullum commodum quis inde consequi *turbant.* possit: *arg. Novell. 115. cap. 5. circa fin. L. 5. C. de Leg. Riteribus. ad Novellas P. XIII. c. 6. num. 6. Brunnem. ad L. fin. C. de sepulchro Viol. num. 5.* Rigorosam in illos pœnam esse statutam, qui circa funus peccant, atque impediunt exequias, in Jure

H

Roma-

*Amisio
debiti an
in Sax. ob
tineat?*

Romano, præsertim a Justiniano jam supra *Tb. V.* dictum fuit. Anticipavi etiam *Thef. XXIII.* applicationem ad nostrum hodiernum statum: in qua sententia subsisto. Quia vero inter illas pœnas amisio debet 10que est, dubium videtur: cum multi Dd. Saxoniorum testentur, Jure Saxon. ob privatam vim amissionem juris non habere locum, nisi forte vis armata manu facta sit. *Gloss. ad L. III. §. N. artic. 43. Coler. dec. 125. 155.* Sed quicquid alias de ista sententia sit, quam docte confutavit *Schilter. Ex. XI. §. 14.* & Collegia Wittebergensia hodie improbant, * * * cum hoc passu de casu *L. 13. ff. quod metus causa. L. 7. C. unde vi. L. 7. ff. ad L. Jul. de vi privata.* in genere quæstio non sit, de quo Saxonici DD. loquuntur, sed de speciali & plane singulari, ubi non tantum odium vis, sed etiam favor sepulturæ adest, existimarem ego quidem, illam Saxoniarum Interpretum opinionem, si maxime vera sit, huc trahendam non esse, sed in dispositione Juris civilis acquiescendum, cum domesticum nullam suppeditet decisionem. Conf. *Farinacius L. 1. T. 2. qv. 20. n. 139.* cum variis ampliacionibus, & limitationibus. *Menoch. A. J. Q. cas. 387.*

Præjudicia varia legi possunt in *Dn. Bergeri Discept. Forens. rit. 5. Obs. 6. pag. 152.* ex qua licet simul discere Ordinationem processus recognitam probare usum Legum istarum, tranquillitati publicæ quam maxime consulentium.

Addere visum responsum sequens a Facultate datum Wittebergensi Johanni Langen versus Lubenam M. Julio 1705.

Ist Titius Sempronio 1500. Thl. schuldig worden: Als er nun seinem Creditori nicht innen halten / und die Zahlung so fort leisten können / hat Sempronius nicht nur auf alle des Schuldners Güther arrest geleyet / sondern sich auch unterstans den ohne Begrüßung der Obrigkeit dem Titio von freyer Straße 9. Centn. Wachs / ingleichen aus dem Brauhause 20. Schl.

Echl. Maß eigenthätiger Weise wegzunehmen/ und sich zuzueignen: Dahero ihr hierüber / ob nicht Sempronius nach klaren Inhalt der Rechten / sonderlich des Edicti D. Marci in *L. Extat. 13. ff. Quod metus causa. & L. Si quis in tantam. 7. C. unde vi.* sich seiner Anforderung gänzlich verlustig gemachet? des Rechten berichtet seyn wollet / nach mehrern Inhalt des uns zugeschiekten Berichts.

Wenn nun gleich viel Rechts- Lehrer in denen Gedanken stehen/ daß obangezogene und zu Beyhaltung der gemeinen Ruhe / und Tranquillität abzielende rechtliche Verordnung auf Teutschen / sonderlich aber auf Sächs. Boden keinesweges in Übung/ und auf selbige in Rechtsprechen kein Abssehen zu nehmen/ einige auch aus denen Sächs. Rechten selbst

*II. & Gl. Lib. 3. art. 43. & 47.
Weichb. a. 26. & 29. ubi Gl.*

diese Meynung/ daß in dergleichen Fällen besagte Sächsische Rechte bloß eine Arbitrar - Straffe erfordern/ zu behaupten pflegen

*Carpzov. P. III. C. 33. D. 3. & 4.
& Decif. 169. th. 16.*

Dennoch aber und dieweil die Römischen Rechte auf Teutschen Boden recipiret/ auch so lange nicht dargethan / daß sie / so viel ein und andere Verordnung betrifft / wegen eines ältern Teutschen Rechtes nicht angenommen werden können / oder wieder abgeschaffet worden/ bey selbigen es billich zu lassen/ hingegen aus denen Teutschen Rechten/ wie sie den Verlust einer Forderung/ wenn der Gläubiger sich selbst durch eigenmächtige Hinwegnehmung des Schuldners Gütern bezahlt machen will/ verbieten/ so wenig als eine gängliche Abschaffung dieser rechtlichen Disposition

sition bishero erwiesen ; gestalt denn aus denen angezogenen
Sächf. Rechten dergleichen gar nicht zu erhärten ;

Dn. Schilt. Ex. XI. §. 14. 15. 16.

Bielmehr in denen Reichs-Constitutionen die Römischen Rechte
te dißfalls ausdrücklich confirmiret /

*Ord. Cam. Wormat. de ann. 1521. Rubr. 32. Wie es in Ir-
rungen der Possession. S. Und ob sich. 2. Rec. Imp. de ann.
1532. t. II. §. 15.*

Auch in vielen Sächsischen und andern Dicafteriis und Rechts-
Collegiis bishero nach Inhalt des allegirten *L. Extat. & L. Si
quis in tantam.* gesprochen worden.

*Dn. Stryck. in Us. Mod. ff. tit. quod metus caus. §. 9.
Dn. Berger. in Resol. Lauterb. tit. quod legator. p. 760.
& de usu action. penal. §. 29. p. 49.*

Endlich in facto von euch keine Umstände / aus wesehen eine Ex-
ceptio a regula, de qualibus exceptionibus agit

*Mench. in remedi. recuper. poss. §. n. 9.
Schilt. d. I. §. 17.*

entstehen kan / angegeben werden.

So erscheinet daraus allenthalben so viel / daß Sempronius
sich seiner Unordnung verlustig gemacht. *B. N. W.*

*De pœna
illorum,
qui tur-
bant quie-*

*LI. In Nov. 115. c. 5. ubi novendiale illud spatium Ju-
stinianus præscripsit, nullam pœnam reperio constitutam
præter nullitatem actus. Nullam etiam certam pœnam in
Jure Saxonico invenio statutam in turbatores tricesimalis
quietis*

quietis. Dicendum ergo videtur extra casum, quando sepultura impeditur, nullam plane poenam publicam hac parte locum invenire. Quoniam tamen res hæc mali est exempli, non dubito, quin ad religionem Judicis pertineat, animadvertere pro re nata in turbationem quietis tricesimalis. Quod si etiam illam turbationem factum aliud committatur, cujus intuitu poenam jus statuit, nullus ambigo, quin eam subire debeat, qui deliquit. Hinc si intra novem dies quis sibi ipsi, sepulto jam corpore, jus dixerit, atque rem, quam suam esse, vel sibi deberi putavit, privato ausu, vel vi abstulerit, vel apprehenderit, nullus dubito, quin decisio *L. 13. ff. quod metus causa. L. 7. C. unde vi &c.* inveniat locum. In Saxonia vero nostra, stante illa Saxoniorum Doctorum hypothese, quam Th. præced. indicavi, non amittet rem, vel jus suum, qui intra tricesimum rem sibi debitam propria autoritate occupavit. Atque ideo conclusit *Carpzov. P. III. Constit. 33. def. 4.* viduam lucra muliebria intra tricesimum propria autoritate occupantem, & apprehendentem, quod ob vitandam sinistram suspensionem & lites inter viduam & heredes prohibitum diserte *Part. III. Const. 33.* non perdere jus suum. Etsi vero, ut jam antea dictum, illam Saxoniorum Doctorum sententiam non probamus, quod textus Juris Saxonici nequiquam contineant hanc questionem, nec amissionem juris prohibeant, vel injungant, atque adeo res ex Juris Romani placitis, & Imperii Constitutionibus definienda, cum ex Glossis, & Doctoribus Saxonis sibi contrariantibus, nihil certi pro usu & observantia constanti doceri queat: *Schilter. d. l.* tamen viduam ab illa poena immunis dicenda erit, quia ut supra *Th. XXXI.* dictum, & vivo marito in communi omnium rerum possessione fuit, & in eadem possessione post mortem mansit, atque adeo non potest dici, ipsam alienam possessionem involasse, & vim fecisse. Cæterum post tricesimum

num indulget diserte Constitutio viduæ, ut propria autoritate capiat muliebria lucra, sed ita, ut, si absens heres, postea inventarium, vel juratam specificationem edat. Excipiuntur tamen comestibilia, quæ nec post tricesimum in seicis heredibus capi possunt. *Tb. XL.* In eo tamen consentiunt omnes, viduam tali casu, uti & omnem illum, qui propria autoritate rem apprehendit, arbitraria poena affici posse. *art. 43. 47. L. 3. LandR. Berlich. Part. III. Conclus. 46. num. 13. Carpzov. d. l. def. 3. num. 6.* Sicuti & vidua isto casu id sibi negotii accersit, ut quid acceperit, deficiente iusto inventario, juramento indicare teneatur. *d. Const. 33. Carpzov. d. l. def. 5.* Atque hæc sunt, quæ de die tricesimo pro ingenii facultate in medium proferre volui. Deo verò O. M. pro auxilio his conatibus præstito sit laus atque gloria!

* * *

Ne charta hæc vacua relinquatur, addere visum fuit responsum Collegii Witteberg. datum M. Jun. A. M DCC IV. de rebus quibusdam ad Geradam, Morgengabam, & Comestibilia pertinentibus.

P. P.

So sind nach Inhalt derer Sächß. Landüblichen Rechte zu seiner Adlichen Witwe vollen Gerade alle Schaaf weiblichen Geschlechtes / ohne Unterscheid / wo die seyn / in Schäferreyen / und in Formergen stehend / die des Mannes gewest / oder zur Miethe ausgethan / ingleichen alle bey des Mannes Ableben verhandene Lämmer / so noch saugen / so wohl alles junge Schaaf- Vieh / ohne Unterscheid des Geschlechtes / so nach Ableben des Mannes von obgedachten Schaafen gefallen / sammt der Wolle / so die Schaaf / da der Mann gestorben / noch getragen / nicht aber die Hämmer / Stier / und bey des Mannes Leben abgesetzte Lämmer Männlichen Geschlechtes /

Carpz.

Carpz. P. II. C. 14. D. 22. 23. 24. Goldb. de Gerad. C. 4. n. 34.
 Ferner die Endten / und Gänse weiblichen / nicht aber männli-
 chen Geschlechtes / gestalt die Worte des Weichbildes *Art. 23.*
 und *LR. L. 1. Art. 24.* in hac materia exorbitante in sensu specialissimo, und stricte anzunehmen / dann nur ein Waschkessel /
 wenn gleich mehr vorhanden; Weichb. *Art. 23. Carpz. P. II. C. 14.*
D. 35. Resp. Witt. apud H. Pif. L. 1. Qv. 32. ingleichen alle Ba-
 de: Becken / *LR. L. 1. Art. 24.* nicht aber die Hand: Becken /
 als welche zum Erbe gerechnet werden / *Carpzov. d. l. D. 36. ges*
schliessene Federn: Gloss. ad Weichbild. art. 23. fol. 51. 28. Coler.
Dec. 60. num. 31. ingleichen die ungeschliffenen / *Gloss. LehnR. art.*
56. fol. 129. b. Richt. de Succ. ab Intest. Sect. IV. M. 3. p. 453. gehörig.
 Und ist was übrigens zur Gerade gezehlet wird / aus denen an-
 gezogenen Rechten / und Dd. zur Nothdurfft zu ersehen. Die
 Kutsch: Pferde aber mögen als Gerade: Stücken / weil solche
 nirgendsmo darzu referiret sind / nebst dem Hanff / *Carpz. P. II.*
Constit. 14. Decis. 39. von der Wittwe mit Bestande Rechtens
 nicht gefordert werden. Immassen auch dieselbe bey der Mor-
 gengabe das Vieh männlichen Geschlechtes / als Pferde / Kin-
 der / Böcke / Schweine geschnitten / und ungeschnitten / inglei-
 chen die Mutter: Pferde / so täglich zu dem Acker: Bau und
 Reisen / oder sonst gebrauchet worden / zu präctendiren nicht
 befugt. Da hingegen die unbeseelten Mutter: Pferde / wenn sie
 gleich bisweilen aus Noth mit eingespannet worden / ingleichen
 alles Feldgänge weibliche Vieh / und unter demselben auch die
 1. und 2. jährige Kälber / und Berfen / von allen des Mannes
 Güthern / wenn sie gleich verpachret / ingleichen das vorhandene
 Bau: Holz / es mag zu einem gewissen Bau deftiniret gewe-
 sen seyn / oder nicht / worunter doch das Brenn: Holz nicht zu
 verstehen / billich auszuhändigen. *Gloss. ad Art. 20. L. 1. LR. Ror-*
schütz. de Gerad. Artic. 17. num. 2. Carpzov. Part. III. Constit. 33.
Def. 20. seqq.

Es ist aber dieselbe diejenigen Unkosten / so nach des Mannes Tode auff Beschlagung des Hofes und dessen Anführung gemendet / und zu ihrem Nutzen gereicht / dessen Erben zu restituiren pflichtig. Und mag dasjenige / was zum Nutztheile gehöret / aus dem *R. L. 1. A. 22.* so wohl denen Churf. *S. 33. 34. 35. Const. S. ibid. Cpz.* zur Nothdurfft erlernet werden / immassen auch darunter die Hanff-Röner / welche von vielen zur Speise gebrauchet werden / billich zu rechnen. *Richt. de Succ. ab Int. Sect. IV. M. 3. n. 59. p. 450. 452.*

Ad Th. 47. Resp. Scab. Witt. M. Jun. M DCC IV.

W Zu der Herr / ob die von seinen Vater / seiner Wittwen und Tochter legirten 4. Faß Wein von den vorhandenen Wein vor allen Dingen abzufolgen / und hernach erst die comestibilia mit der Wittwen / und Tochter zu theilen / des Nechten belehret seyn? Ob nun gleich angeführet wird / daß disfalls dem Buchstaben des Testaments nachzugehen / dem Testatori auch von dem seinen etwas zu legiren nachgelassen / und insonderheit was die Wittwe betrifft / es das Ansehen gewinnet / daß weil der Wein zum Nutztheil gehöret / und die Wittwe solchen ex legali dispositione zu fordern befugt / das *legatum animo compensandi* geschehen / *Carpz. P. III. Const. 13. Def. 29. n. 6.*

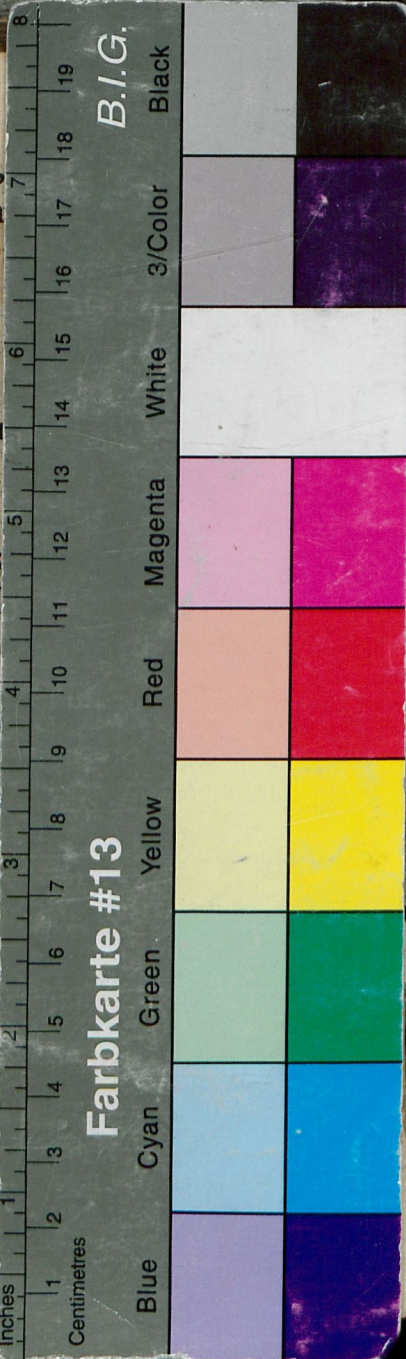
Dierweil aber demnach die Wittwe an ihren Antheil der comestibilia in momento mortis mariti, ein *jus quaesitum* erlanget / und daher ihr solches durch eine Testamentirliche Verordnung auff keine Wege entzogen / oder dasjenige was ihr ex legis dispositione, und nach der in denen Ehe-pactis ihr gelassenen Freyheit gebühret / mit einem onere, oder legato beschweret werden können / vielmehr dergleichen legata, von des defuncti Erben / darunter die Wittwe nicht ist / abzutragen / dann in dem väterlichen Willen deutlich enthalten / daß der Wittwen unbeschadet dessen was in der Ehstiftung verordnet 2. Faß Wein gelassen werden sollen. So ist vor allen Dingen der Wittwen die Helffte von den post tricesimum vorhandenen Wein zu entrichten / und sind so dann von der übrigen Helffte die legirten 4. Faß zu vergnügen / *B. N. W.*

ERRATA.

In linea 16. Th. 14. loco: 145. ff. 6. leg. L. 45. §. 1. seq. ff. de. In linea penult. Th. 38. loco *Solvit. Exec. legatur Schiliter. Exerc.* In linea 1. Th. 40. loco *commoestibilia leg. comestibilia.*

2. D. B. V.
DISPUTATIO INAUGURALIS
DE

DIE TRICESIMO,

Vulgo:

Vom Dreßsigsten.

QVAM

AUXILIANTE DIVINO NUMINE, EX DECRETO
ET AUTORITATE
MAGNIFICI FACTOR. ORDINIS,
PRÆSIDE

DN. CASP. HENR. HORNIO,
J.U.D. ET ANTECESSORE, CURIÆ PROVINC.
SCABINATUS, ET JURIDICÆ FACULTATIS
ASSESSORE GRAVISSIMO,

PATRONO SUO, AC PRÆCEPTORE HONORATISSIMO,
PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure honores ac privilegia rite
consequendi,

IN ILLUSTRIS ACADEM. VITTEB.
DIE XVI. APRIL. M DC XCV.
publice ventilandam exhibuit

JUSTUS PETRUS BÖTTICHER, Francoh. Schwarzb.
In Auditorio Majori

H. L. Q. C.

Revisa, & recusa A. M DCC VI.

VITEMBERGÆ, Prelo GERDESIANO.